

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

nyitár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat július 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A sztrájk vége.
- A népfajok Aradmegyében.
- Makó város közgyűlései.
- A kiegyezési tárgyalások.
- Schlauch Lőrinc halála.
- Egy lengyel festő és a német császár.
- A kőműves-sztrájk megszűnt.
- A bácskai szerelmi regény.
- Aradi epizódok Schlauch életéből.
- Szabóipari tantolyam Aradon.
- Egy aradi aljegyző balesete.
- Harc a Kuria körül.
- Országos zivatarok.
- Tárca: Dr. Schlauch Lőrinc. Irta: Hock János.
- Regény-Csarnok: Hipnózis. Irta: Hardy I. D.

A sztrájk vége.

Arad, július 11.

Holnap reggel, mikorra e sorok napvilágot látnak, az az ezer munkás kéz, amely néhány nap óta dologtól tétlenül kellett pihenést élvez, újból munkába kezd. A mai nappal befejeződött az aradi kőműves-sztrájk s amit egy hét alatt kereset híján vesztek a munkások, azt sokszorosán pótolni fogja a magasabb munkabér, amit bérharcukkal kivívtak maguknak.

Mi elejétől végig rokonszenvvel kísértük az aradi kőműves-munkások mozgalmát, állást foglaltunk ama gyakorlat ellen, mely a munkaerőt egyrészt a vállalkozó saját anyagi előnyei, másrészt a tultengő konkurrencia következtében nem a szolgáltatott munka

értéke szerint, hanem az adott viszonyok között az önmaga által teremtett, irányzott és megszabott díjak szerint fizette. Ezek az állapotok, melyekhez segítő társul a rossz megélhetési viszonyok szegődtek, prepotens követelőkkel tették, ha mindjárt önkéntelenül is, a vállalkozókat s így történt, hogy a munkások a helyzet viszonylagos javulásával nem haladtak arányosan a munkájukért nyert ellenszolgáltatásban, s hogy elérkezett az az idő, mikor az elfogulatlan emberi ítélet úgy találta, hogy kivánságuk, óhajuk, kérelmük, sőt követelésük is jogos, igazságos és teljesítendő.

Idáig tehát rendben volna a dolog. Rendben egész addig, míg a munkások igazságos és jogos igényeinek kielégítése céljából az erőszakhoz nem nyultak. Mert hiszen a sztrájk az erőszaknak egy neme, akár az obstrukció. Passzív terrorizmus, amely elítélendő, nem ismervén el általános igazságát annak a jelszónak, hogy a cél szentesíti az eszközt.

Elismerjük, hogy az igazság a munkások oldalán volt, elismerjük, hogy mozgalmuk jogos volt, hirdetjük magunk is erős hittel, hogy a munkás épen olyan értékös tagja a társadalomnak, mint akár milyen más ember, mint a nemzetnek többi napszamosai, akár szellemi, akár testi fáradsággal dolgozzék is azért a mindennapi kenyérért, amelyet maga fogyaszt el, de amelyet a nemzetnek kere-

sett meg. Tudjuk, hogy az a két munkás kéz többet használ az állami erőnek, a nemzet gazdasági gyarapodásának, mint nemzetmentő politikai frázisok ezernyi kötete, örvendünk velük együtt jólétük emelkedésén, helyzetük javulásán s mégis azt mondjuk most utólag, mikor a bérharc már véget ért, hogy azt az eredményt, amely mozgalmukat sikeressé tette, inficiálta az a mód, az az eszköz, amelynek felhasználásával hozzá eljutottak.

Hozzá kell ezen kifejezésünkhöz tenni, hogy az aradi kőművesek a bérharc alatt olyan magatartást tanúsítottak, amely higgadtságánál és komolyságánál fogva illett az aradi munkások józanságához. Hiszen nem is ezért ítéltük el a sztrájkot. Elítéljük azt éppen ama tulajdonsága miatt, hogy az erőszak egy neme, s hogy ettől eltekintve is alkalmas arra, hogy vérszemet adjon a megisméltésre, végeredményében pedig odavezethet, hogy a prepotencia, a melyet az egyik félnél elíteltünk, odaszegődik a munkások mellé s beleütköznék azoknak többnyire szociális elveibe.

A bérharc eredményes befejezéséről szólván, ki kell emelnünk az aradi építő-vállalkozók nobiles viselkedését a sztrájkoló munkások követeléseivel szemben. Egyrésztük már eleve elismerte a kőművesek követelésének jogosságát s hajlandónak mutatkozott kivánságuk teljesítésére. Más részük pedig az ellenállás felhagyásával ime véget vetett a bérharcnak. Sőt

TÁRCA

Dr. Schlauch Lőrinc.

Irta: Hock János.

Timoleon ismert röpiratában azt mondotta róla:

— Egy papba oltott Chateaubriand!

Ennél találóbban senki sem jellemezhetné a nagyváradi püspököt.

Csak hogy Timoleon nem vette észre, hogy akaratlanul is minő hízog bókot mondott szemébe, midőn őt olyan íróhoz hasonlította, akiről XVI. Lajos így nyilatkozott:

— Ez az ember lángésznek hatalmával maga egy egész hadsereg!

Ha pap nem lett volna, ott ülne valamelyik miniszteri bársonyszékben, mert Schlauch olyan talentum, akit egyetlen kormány sem ignorálhatna. Széles műveltség, európai látókör, kifejtett politikai érzék egyesült benne a leg-szerencsésebb szónoki temperamentummal. Kitűnő jogász, mély filozóf s híres kulturtörténész volt egy személyben. Nem egyoldalú, hanem mélyreható, boncoló elme, akinek eszméi egy szárnycsapással emelkedtek a lángész magaslatára. Gyorsfelforgató képesség, éles ítélő elme, aki nemcsak s dolog felszínét tekintette, hanem az okok mélyére is tudott hatni.

Senki nála jobban nem tudta kiegyeztetni ama képzelt ellentéteket, melyek a vallási igazságok s a tudomány teoretikus tételei kö-

zött létszólag fennállanak. Schlauch nemcsak hittudós, hanem ügyes szociológus is volt, egyúttal lelkes barátja a kor emelkedett eszméinek, a haladás világnézetének. Számot vetett a vallások történetének ama tanúságával, hogy természetfeletti eszmék létjoga bármily mélyen gyökeredzik is az egyén lelkiismeretébe, külső szervezetük, alaki fejlődésük mindig alkalmazkodott a politikai, társadalmi és nemzeti élet viszonyaihoz.

Ő úgy tekintette a katolicizmust, amely megállapodott igazságaival felette áll a folytonos és politikai kormányformáknak. Ezek módosulhatnak a kor igényei és a fejlődés törvényei szerint, — de bárhogy alakuljanak is, az egyháznak rázkódtatás nélkül kell beleilleszkedni az új társadalmi, vagy politikai rend keretébe.

Mint szónok páratlanul állt a főpapok sorában, Haynaldnál súlyosabb, Samassánál szívesebb. Mély koncepció, az eszmék gazdagsága, s az előadás tüze jellemző gondolatait. Gondolatainak tömör tartalmával, mély tűzével hatott. Nincsenek beszédeiben elmés fordulatok, ragyogó képek, mint Haynaldnál, de van erő, van lendület, s a mi fő, van művészi csoportosítás. Szónoki talentumának köszönhető gyors emelkedését.

Midőn a Múzeum disztermében 1871. márc havában az autonómiai viták folytak, egy figyelmes, éberarcu, halgatag pap ült az utolsó pad-sorok egyikében.

Végre felszólt. Csatlakozott a többséghez, de nyugodt, tartalmas és érvekben gazdag felszólalása tetszett a kisebbségnek is. Az előadása pedig a szónoki virtuozitás valóságos művészet volt. A hallgatóság csak nehezen tudott hatása alól kibontakozni.

Rögtön, az akkori katolikus autonómiai kongresszus után egy névtelen röpirat jelent meg, melyet Ghiczy Kálmánnak tulajdonítottak. A névtelen szerző erősen támadta benne a többség határozatát. Ez a röpirat provokálta azt a híres „Válasz“-t, amely nyugodt, tárgyilagos fejtegetésével magára vonta a közfigyelmet. A „Válasz“ szerzője Schlauch volt, aki oly erővel védte a többség álláspontját, hogy nála hatalmasabb ellenfelet nem állíthattak volna sikra a kitűnő publicisztával szemben.

Nyilvános fellépésének ez a két sikere elég volt, hogy a fokozatos előléptetés mellőzéseivel emelkedjen a püspöki székbe.

Szónoki híre oly gyorsan terjedt, hogy a primás őt bizta meg a Szent István-ünnepi beszéd tartásával. A szentbeszéd jelen volt báró Eötvös József, a kultuszminiszter is, aki Schlauchban a produktív erőt, a fényes tehetséget nemcsak felismerte, hanem méltányolta is. Mint csanádi utolsó kanonokot nevezette ki a szatmári püspöki székbe. Ipolyi halála pedig utat nyitott neki a nagyváradi püspökséghez.

Sovány, kissé hajlott alak volt, beesett sze-

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

meg vagyunk győződve arról is, hogy a béremelés minden nagyobb emóció nélkül megtörténik, ha bele nem ütközött volna egyes vállalkozók előleges számításába. De hát ez most már mellékes, miután a felek megegyeztek, a bérharc befejeződött, s az aradi kőmives-munkások biztosítva vannak meghatározott időtartamra arról, hogy munkájukat olyan bérrel fogják díjazni, amilyent munkájuk tényleg megérdemel, s amely nélkül létfenntartásuk biztosítva nem lenne.

A népfajok Aradmegyében.

(Balogh Pál most megjelent munkájából.)

Arad, július 11.

Ujabb irodalmunknak egyik legfigyelemre méltóbb alkotása művészi térkép mellékleteivel együtt az a hatalmas mű, mely *A népfajok Magyarországon* címen a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában most jelent meg.

A tudományos értékű és irodalmi becsű nagy művet Balogh Pál, a magyar publicisztikának régi, előkelő munkása írta a tárgy iránt való fanatikus szeretettel és a tudós kitartó szorgalmával.

Részletekig ható alapvető tudományos munka ez, mely hű és megbízható képét rajzolja hazánk nyelvterületi tagoltságának s bemutatja e földet népességének poliglott összetételében akként, ahogy ma a hely- és vízrajzi hálózat szálat közt és a közigazgatási területek határain belül a nyelvhatárok elvonulnak.

Ez a nagyszabású munka tanúságot tesz arról, hogy hazánk területén egy nagy etnikai átalakulás van folyamatban. Az ország közepén a magyar faj egyre hatalmasabb arányokban bontakozik ki: viszont az erdélyi részekben és a Felvidéken szakadatlanul tért veszít.

Mi a teendő ezzel szemben?

Ellenállani egész erőnkkel ennek az áramlatnak. Magyarországnak etnografiai tekintetben is magyar-nak kell lenni!

Erdemesnek tartjuk itt Balogh Pál művéből a megyékre vonatkozó következő adatok közlését:

Krassó-Szörénytől és Temestől Aradmegyét a Maros vize választja el, melynek széles völgye végigvonul a Hegyes-Drözsa bércei alatt, és kiérve a rónaságra, a Száraz-érről párhuzamosan halad Csanádmegye felé. E térszínen 58 helység fekszik: 10 magyar, 5 német s 43 román. Amazok a csanádi megyehatár s a hegyalja közt a sikon épültek, emezek a Maros-vonal bércei szakaszain, de jut belőlük a rónaságra is.

Élükön Dél-Magyarország kulturális emporiuma: Arad város áll, mely az utolsó évtizedek alatt nőtt meg alig 15 ezer léleknyi másodrendű városból 40 ezer lelket felülmúló gócponttá, — messze elhagyva a fejlődésben az összes délvidéki városokat, még Temesvárt is. Körülötte a magyar telepek nagyrészt fiatal képződmények. A magyar elem csak ujabb időben terjeszkedett északról s nyugatról az aradi rónaság felé, mely addig a török világ elmulta óta csaknem teljesen romanizálódott. Fél száz év előtt még román volt a fajtöbbség Arad városában, Gyorokon, — a Zimánd-vidék magyar telepei puszták voltak, vagy nem léteztek. A mit a románság meg nem szállt, azt a modenai nagyherceg, ki a megyében nagy latifundiumot bir, németekkel telepítette be. Azóta a magyarság az alföld más vidékeiről, sőt a palóc föld, a Tul-a-Duna s Erdély felől nagy rajokat küldött az Alsó-Maros-völgybe; ezek a román nyelvhatárt a hegyaljáig visszahozták. A német telepek ma részint magyar, részint román talajban fekszenek elszigetelve. Az aradi Hegyalján megmagyarosodott Gyorok nagyközség is jelenleg magyar sziget román falvak között.

A román községek zöme a Maros-völgy hegyi topográfijára, de legnépesebbje ma is a sík földre esik. A sok apró román falu a hegyek közt gyengén fejlődik, fél száz év óta néhány a napszáma le is apadt. A legfejlettebbek: Ó-Pécska és Szemlak az arad-csanádi határon fekszenek, a nemrég kialakult magyar nyelvhatár mögött, szigetség gyanánt. Itt a román etnika tért veszített. A tiszta román községek száma 11, — ezek főleg a hegyek közt fordulnak elő. Erős román kisebbség van a német Zsigmondházán a magyar Gyorokon és Arad városában.

Tiszta magyar helység a sikon 2 akad; jelentékeny magyar kisebbség mutatkozik a román Mária-Radnán és Soborsinon. Erős a német kisebbség: a magyar Fakerten Szent-Leányfalván, a román Szemlakon és Ó-Paulison.

A Hegyes Drözsa tetőitől a Hegyaljáig, s az alatta elfolyó Nádor-csatorna vonalától a Maros-Körös-köz lapályos területéig 28 hely-

ségben telepedtek meg a fajnépek: 3 telepen a többség magyar, 4 faluban német, 21-ben román.

A magyar és német telepek ujabbkori képződmények, amazok kincstári területen, emezek a modenai nagyherceg uradalmában keletkeztek. Uj-Szent-Anna fél száz év előtt magyar falu volt, — azóta svábok szállták meg tulajdonban. A fiatal telepek mind népesek, s a legtöbbnek nagyközségi szervezete van. A hitélet állag r. kath., — egy magyar telepen: Uj-Fazekas-Varsádon ág. ev., — itt a telepek valószínűleg békésmegyei protestánsok, de népességük fogy.

Jelentékenyek e vidéken a román községek is. Nagy részük nagyközség. Világosan a román s a magyar falu nemrég egyesült; a magyar faluban kevés volt már a magyar elem többségre a német jutott, — ma a kettőben a többség román. Annál erősebb a magyar minoritás: a román Pankotán, Galsán, Kurticsón, Simádon, Otlakán és Székudvaron.

Figyelemre méltó a szomszéd békési tótok terjeszkedése, kik Német-Peregen s a magyar Medgyes Bodzáson sulylyal lépnek fel.

A Fehér Körös völgyén végighuzódó vonalon, melyhez a Hegyes-Dorzsa felől a Csiger-völgy csatlakozik, 4 magyar, 80 román községet találunk.

A magyar telepek száma a lapályos alvölgyben 3, a bércei Csiger-völgyben 1 fekszik. Közülük Erdőhegy és Ágya a József főherceg kisjenői uradalmának két régebbi magyar telepe, — mögöttük Szapáry-liget, s a hegyek közt Dezsőháza új képződmény.

A 80 román község betölti az alvölgy nagy részét, s a felvölgyet egészen. A népes helyek többnyire a lapályos, nyílt alvölgyben fordulnak elő, — fenn a hegyek közt a román községek átlag mind apró hegyi faluk, melyek közül 18 azért kicsiny, mert *fogy belőlük a nép*. Fél száz év előtt: Alcsillon volt 1235 lélek, maradt 851, — Almáson volt 2048, maradt 1851, — Govosdián volt 863, maradt 473 — Szaturon volt 515, maradt 266, — Szinityén volt 2068, maradt 816, — Gyarmatán volt 2792, maradt 782! A nagy-halmágyi kerület községeiről, melyek a volt Zaránd megyéhez, a partium területéhez tartoztak, az egykori népességet — adatok híján — nem ismerjük; valószínű, hogy e zord hegyvidéken szintén apadt sokfelé a lélekszám.

Tiszta román helység van e völgy mentében 15. A többi faluban magyar, német vagy tót és cigány elem mutatkozik szórva. Jelentékeny számmal lép fel a magyarság Kis-Jenőn és Boros-Sebesen, Boros-Jenőn és Gura-

mekkel, formás, vastag orral és éles vonásokkal. Szemeinek mély tüzéből a szellem fénye sugárzott ki. Arcán volt valami szokatlan ünneplés, melyet talán a „tehetségek önértékének“ lehetne nevezni. Modora előkelő, föllépése öntudatos, társalgása imponáló volt. Midőn tárgyába belemélyedt, sűrű szemöldéit összevonta, ajka vonaglott s arcának izomjátéka elárulta azt a küzdelmet, amely vajudó lelkében az eszméket szülte. Gondolatait oly világos szavakba öntötte, hogy csaknem érzéketlenek azokat. Csak midőn a tárgyat minden oldalról megvilágította, akkor derült fel komoly arca egy pillanatra, s egy gyengéd mosoly futott végig szigorú vonásain, mint a futó felhő árnyéka a fodros tengeren.

Mikor Haynald leszorult a cselekvés teréről, Schlauch lépett határozottan előtérbe. Többnyire a fővárosban lakott s élénk részt vett a politikai, társadalmi és a művészi mozgalmakban.

Elnöke volt a Szent László-Társulatnak, melynek közgyűléseit rendszeresen nagy kérdéseket felölelő beszéddel nyitotta meg. Megnyitó beszédei „politikai esemény“-számba mentek s a napisajtó hasábjain keresztül foglalkozott velük.

A nemzeti haladásnak, a magyar állameszmének leglelkesebb barátja és szószólója volt. A szatmári egyházmegyében valóságos nemzeti missziót teljesített a nemzetiségi vidékek magyarosítása érdekében. Ő volt az, aki a csángók

ügyét először hozta szóba s a mozgalom élére állván, tanácsával és áldozatkészségével segítette elő a telepítés nemzeti munkáját. Erszénye mindig nyitva állt, ha nagy nemzeti célok érdekeiről volt szó.

Lelkével az alkotmányos Magyarország eszméje forrott össze, s ő a püspöki karban a faji sovinizmus legtulzabb képviselője volt. Más vallásuk iránt türelmes, s a felekezeti elfogultságnak benne semmi nyoma sem volt.

Kötelességeit, mint magyar főúr, a főváros iránt is teljesítette. Nem bérházban lakott, hanem díszes palotát építtetett a Zerge-utcában. Ha valaki itt fölkereste, előzékeny s szives házigazdára talált a nagyváradi püspökben. Lakása főúri eleganciával és művészi ízléssel van berendezve.

Dolgozó szobájának asztalán a legérdekesebb könyvek fekszenek halomban. Buckle, Lecky, Draper kulturhistorikusok mellett ott látjuk az európai könyvpiac legérdekesebb újonságait. Még a friss nyomdafesték szaga is megérzik rajtuk. S a püspök nemcsak átolvas-ta, hanem jegyzetelte is ezeket, s folyton lépést tartott a kor irodalmi mozgalmával.

A jogbölcsezet és az egyházjog tudora volt. Mint kánonista, tekintély a főpapok között. Előszereettel foglalkozott e szakmával, s több kiváló becsű munkával gazdagította az egyházi irodalmat.

A egyházjavak jogcíméről, a magyar ki-

rály patronátusi jogáról, a magyarországi katolikus egyház jogairól irt művei alapos történelmi felfogás köz- és kánonjogi tanulmányok, kulturtörténelmi álláspont tekintetében magas színvonalon állanak.

Schlauch hazafias gondolkozását mi sem jellemezheti jobban, mint az a nyilatkozata, amelyet előttem egy alkalommal a katolikus autonómiáról tett.

En meginterviewoltam őt, s fölemlítettem, hogy a katolikus közönség egy részében az a hír volt elterjedve, hogy ő nem lelkesedik az autonómiáért.

Schlauch így nyilatkozott:

— En nem vagyok felhatalmazva arra, hogy a püspöki kar nevében beszéljek, de a saját nézeteimet szívesen elmondom. En barátja vagyok az autonómiának, de nem szeretném, ha a katolikus hitélet körében a nemzetiségi aspirációk is felütnék a fejüket. Az állam gyámkodása terhes ugyan, de a magyar elem politikai tulsúlyánál fogva mindig hazafias irányu. Ha önkormányzati alapokon szervezkedünk, attól tartok, hogy a nemzetiségek numerikus többségükönél fogva a nyakunkra nőnek, s az egyház nemzeti hivatását, a nyelvi asszimiláció munkáját bénítják meg.

Ez a gondolkodásmod jellemzi Schlauchot, a magyar Dupanloupot, aki nemzetének érdekét még egyháza érdekeitől sem tudta elválasztani.

A biztosítás kiterjed minden oly balesetre, amely akár otthon, akár utközben, kocsin, hajón, vasuton, hadgyakorlaton történik és halált, vagy rokkantságot okoz.

honcon, Gyula-Varsádon — továbbá Szintye, Nadab, Sikula, Bokszeg, Buttyin, Alcsill, Józshely, Zimbro, Nagy-Halmagy és Silingyia falukban.

Vallásra a magyar elem 2 helységben r. kath., 2 ben ev. ref., — a román elem 5 községben g. kath., 75-ben kel. gör., — a német minoritásoknak mindenütt r. kath., a tót kisebbségnek ág. ev. minoritás felel meg. Lát-szik, hogy az aradi területen terjeszkedő német azonos a bányási svábbal, mely r. kath. vallású, s a tót azonos a békésivel, mely protestáns.

TÁVIRATOK.

Az olasz király Oroszországban.

Racconigi, július 11. Viktor Emánuel király este 11 órakor Poncio-Vaglia, a királyi ház minisztere, továbbá Gianotti gróf főszertartásmester, Brusati főhadsegéd társaságában nagy katonai és polgári kísérettel Oroszországba utazott. Milanóban Prinetti külügyminiszter és Crinetti követségi titkár csatlakozott a király kíséretéhez. A közönség lelkes ovációban részeltette a királyt.

Interpelláció a trónörökös házassága miatt.

Prága, július 11. A tartománygyűlés mai ülésén több indítványt és interpellációt olvastak fel, köztük Dworzak interpellációját Ferenc Ferdinánd főhercegnek házasságkötése alkalmából tett lemondó nyilatkozatának előterjesztése tárgyában és Bachmann tanár indítványa a csehországi műemlékek fenntartása tárgyában.

A kiegyezési tárgyalások.

(A szakelődök tanácskozásai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 11.

Bécsből táviratozzák, hogy a magyar miniszterek már elutaztak Bécsből. Széll Kálmán miniszterelnök még tegnap este tért vissza Rátóra, Láng Lajos kereskedelmi miniszter pedig ma utazott vissza Budapestre.

A tegnapi tanácskozásokon az összes miniszterek rendkívül élénken vettek részt. A tanácskozás után valamennyien erősen ki voltak merülve. Széll Kálmán miniszterelnök és Láng a. onnal távoztak, Darányi Ignác földművelési miniszter pedig késő éjjelig dolgozott Bíró miniszteri osztálytanácsossal.

A Neue Freie Presse értesülése szerint a két kormány szakelődői ma megkezdték a kiegyezés ügyében a tanácskozást. Ma azon modus procedendi fölött tanácskoztak, a melyet a vámtarifa harmadik olvasásánál követni fognak.

Egy budapesti hírforrás szerint Széll Kálmán miniszterelnök a lényegben nem engedett semmit régebbi álláspontjából.

A hol, mint a nyersvámoknál is, egyes tételeknél konciliansabbnak mutatkozott, azt az ipari vámoknál iparkodott kompenzálni eddig is teljes sikerrel.

Az állategészségügyi egyezmény tárgyában még nem döntöttek. Ez a jövő tanácskozásra maradt fenn.

A két tanácskozás ideje alatt sikerült az ellentéteket a két kormány álláspontja között annyira átbidalni, hogy kilátás van arra, hogy mire a vámtarifa harmadik olvasására kerül a sor, sikerülni fog a végleges megegyezés.

Makó város közgyűlései.

(Alakuló- és választó-gyűlés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, július 11.

Makó város újraalakított köpviselete rövid egymásutánban tegnap és ma két közgyűlést is tartott, melyekről az alábbi részletes tudósítás számol be:

Tegnap délelőtt tartotta meg alakuló közgyűlését Makó város képviselőtestülete. A gyűlésen Návay Lajos dr. alispán elnökelt, gyönyörű beszédet intézve a képviselőkhez, kik — különösen az új tagok — szép számmal jelentek meg. Aki a város gyűléstermébe lép — mondotta az alispán — politikai nézeteit hagyja kívül. Itt csak egy politika lehet, a város ügyeinek előbbvitele, boldogulásának munkálása. Végezetül köszönetet mondott a képviselőnek a multban tapasztalt bizalmáért, kérte ezt a jövőre is s miután a napirendre érdemleges tárgy nem volt kitűzve, a gyűlést bezárta, isten áldását kérve a képviselők munkásságára.

Az alispán beszédét zajosan, lelkesen megéljeneztek a képviselők.

A ma délelőtt tíz órakor tartott rendkívüli közgyűlés Návay alispán elnöklete alatt választással kezdődött. Üresedésben volt az állatorvosi állás, amelyre öt pályázó jelentkezett.

A kijelölt-választvány Návay alispán elnöklete alatt bírálat alá véve a kérvényeket, konstátálta, hogy egy pályázó visszalépett, háromnak pedig nem volt meg a szabályzatban kikötött két évi gyakorlata, ez okból csak Aracsi Dániel horgosi állatorvost jelölte, akit aztán a képviselőlet meg is választott.

Az új állatorvos nyomban letette a hivatali esküt, a képviselőlet pedig átalakulva rendkívüli közgyűléssé, Széll György polgármester elnöklete alatt augusztus hó 1-től folyósította az állatorvos fizetését, kötelezvé, hogy ekkorra elfoglalja állását.

A mai közgyűlésnek az országszerte ismeretes aszfalt ügy volt a legérdekesebb és legvitatásabb tárgya.

A képviselőlet tudvalevőleg az aszfaltjárdák tovább fejlesztését határozta el. A szükséges összeget beillesztette a mult évi közmunka-költségvetésbe, s mikor mindez jóváhagyást nyert, az aszfaltmunkákra az árlejtést is megtartották, a képviselőlet gondolt egyet s levette az egész ügyet a napirendről, kimondva, hogy nem épített több aszfaltjárdát. Felelősség folytán a belügyminiszter a kiépítést mondta ki s ezt a leiratot ma nagy zajjal tárgyalta a képviselőlet.

Széll polgármester előre kijelentette, hogy a tárgy érdemét nem engedi vitatni, csak arról lehet szó, mikép épüljön ki az aszfaltjárdák. Döröcsök Gergely beszélt a járdák ellen hosszasan. Ő is aláveti magát a miniszter döntésének, de csak tíz év múlva, majd ha a mostani aszfaltjárdák ki lesznek fizetve. Bakos Ferenc főjegyző nagy részletességgel s meggyőzően magyarázta meg, hogy a költségvetés érvényes, a kirótt összegeket be is hajtják, azt pedig más célra nem lehet felhasználni, tehat nincs értelme a huzás-halasztásnak. Ennek dacára az állandó választmány javaslatát 63 szóval 45 ellen megszavazták s Szakács Mátyás indítványára kimondották, hogy az augusztusi rendes közgyűlésen döntenek az aszfaltjárdák felett.

A város téglagyárát az igazgató, intéző és két igazgatósági tag vezeti. Az intéző és egyik igazgatósági tag lemondott, az igazgató és a másik

igazgatósági tag beteg s ezek hat heti szabadságot kértek.

A furcsa állapot előbb hangos derűtséget, később komoly vitát keltett, végtére is az igazgatónak négy heti szabadságot adtak s ez idő alatt Kolosy Jenő városi segédmérnökkel helyettesítették.

Végezetül a belügyminiszternek azt a leiratát vették nagy örömmel tudomásul, hogy a jéghiány miatt nem kell a városnak kárpótlónja mérszárosokat s ezzel a közgyűlés 12 órakor véget ért.

Schlauch Lőrinc halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A katolikus világnak gyásza van: Schlauch Lőrinc nagyváradi biboros, latin szertartású püspök — mint azt már rendkívüli kiadásban tudattuk — tegnap éjjel fél tíz órakor meghalt. Hetek óta terjengtek már lappangva róla a hírek, hogy betegség emészti a szervezetét, de ezeket a híreszteléseket féltékenyen ellenőrizték és nyomukban jelent meg rögtön a cáfolat.

Most már nincs helye többé a titoknak: az áldott lelkű főpap, a legliberálisabb szellemű egyházfejedelem kiszzenvedett.

A puritán jellem, az áldozatkész főúr, a békés szellemű biboros száll vele sirba, aki valamikor Magyarország hercegprimási székére nézve is kombinációban volt.

(A halál.)

A bibornokot május hónap vége felé gyomor és bélhurut betegség ágyba döntötte. Wimmer Julián irgalmasrendi főorvos és Papp Oszkár dr. honvéd törzsorvos kezelték kezdettől fogva a főpapot, akihez táviratilag meghívták Budapestről Kéty Károly egyetemi orvostanárt.

A betegség első napjaiban az orvosok azt hitték, hogy Schlauch baja nem veszedelmes, de azért megtiltották neki orvosai, hogy ágyát elhagyja. Ezért az urnapi szokásos püspöki diszében Winkler József püspök helyettesítette a beteg biborost a házigazdai tisztben.

Junius elsején örömmel jelentették a nagyváradi hírlapok, hogy a nagynevű főpásztor állapotában állandó és fokozódó a javulás. Junius 3-ig a bibornok-püspök állapotában nem állott be lényeges változás. E napon érkezett a beteg ágyához orvos-rokona: Schlauch Géza dr., aki ezentul mindig részt vett az orvosok tanácskozásain.

Kéty Károly egyetemi tanár junius 5-én érkezett Nagyváradra, hogy a beteg Schlauchot meglátogassa. Kéty konziliumot tartott kollégáival s konstátálta, hogy a beteg állapota a javulás stádiumában van. A beteg ekkor teljesen lázmentes volt; a láz hőmérséklete nem haladta túl a rendes fokot. Junius 10-én a biboros állapota nem volt veszedelmes. A javulásban lévő beteg állapotában ez időben annyiban történt változás, hogy némi komplikációk fenyegették, amelyeket azonban sikerült elhárítani.

Junius 21-én aggasztó hírek érkeztek a betegségről s arról is tudósítás jött, hogy az orvosok komplikációtól félnek. Ez be is következett. A mult éjjel tudóvizény tünetei következtekben komolyra fordult állapota. Ma délután öt órakor Winkler József püspök feladta az utolsó kenetet. Ugyancsak ma délután érkezett meg a pápa apostoli áldását közlő latin nyelvű távirat Winkler püspökhöz, aki a nagy

A Nemzetközi baleset elleni biztosító társaság balesetből eredő halál és teljes rokkantság esetére 3000 koronát, illetőleg a rokkantság mértékének megfelelő összeget biztosít az Aradi Közlöny előfizetőinek.

beteg kívánságára táviratilag kérte az apostoli áldást.

Ezután a beteg állapota egyre rosszabbodott, végre tegnap éjjel háromnegyed tíz órákor az öreg főpásztor meghalt. A halál hírére, amely az esti órák dacára hamar elterjedt a városban, mindenütt mély és igaz részvéttel fogadták.

(A végrendelet.)

A nagyváradai káptalan ma délelőtt felbontotta Schlauch végrendeletét. Ebben meghagyja a főpásztor, hogy Temesvárra vigyék holttestét, ott akar pihenni a szülei mellett.

„Vagyonom nincs — mondja a végrendelet, — egymázmegyém igazgatására, jótékony célokra, szegény rokonaimra költöttem mindenemet . . .”

A püspökség vagyonának az ő személyét illető harmadrészből egyik felét a nagyváradai tanítóképzőnek, másik felét pedig rokonainak hagyta. Budapesti palotáját már életében elajándékozta. Uradalmi tisztjeiről, udvari papjairól és családjeiről is megemlékezett végrendeletében, melynek végrehajtásával legkedvesebb papját: Fetser oldalkanonokot bízta meg.

Kívánja, hogy holttestemét boncolják fel, nehogy tetszalottként kerüljön a koporsóba, azután pedig balzsamozzák be. A rezidenciára ne tűzzenek gyászlobogót, a halotti szobát pedig ne fekete posztó, hanem minél több virág borítsa, mert azokat nagyon szerette.

(A részvét.)

A nagyváradai rezidenciába százszámra érkeznek a részvét-táviratok. A király kabinetirodájától, a miniszertől és a főpapoktól meleg hangú telegrammok érkeztek, melyeket Winkler püspök vesz át.

A Pázmány-Egyesület Schlauch bibornok temetésére, aki az egyesület első alapítója volt, nagyobb küldöttséget meneszt, mely díszes koszorút helyez az elhunyt főpap ravatalára.

A m. tud. Akadémia, melynek Schlauch igazgatósági tagja volt, szintén küldöttségileg helyezi le koszorúját az elhunyt ravatalára. A koszorú felirata a következő: „A magyar tud. Akadémia — Schlauch Lőrinc igazgatósági tagnak.” A haláleset hírére kitűzték az Akadémia épület homlokzatára a gyászlobogót.

A Budapesti Újságírók Egyesületének is egyik alapító tagja volt a megboldogult főpap. Az egyesület kegyelete jeléül szintén díszes koszorút küld a ravatalra.

A központi papnevelő intézet nevében — melynek a tudós egyházfeljedelem tanítványa volt — Krizsán Mihály pápai kamarás kormányzó sietett részvétét táviratilag kifejezni, melynek szövege a következő:

Főtiszteleendő székeskáptalannak

Nagyvárad.

A központi papnevelő intézet eljárásága dr. Schlauch Lőrinc bibornok-püspök gyászos elhunyt alkalmából a fölötté megrendítő csapáson érzett legbensőbb részvétét fejezi ki, mely intézetünket annál érzékenyebben érinti, mert az Istenben boldogult bibornokban nemcsak az egyház és haza legfényesebb csillagát, hanem a központi papnevelő legkimagaslóbb növendékét is gyászoljuk, ki intézetünkre — saját szavai szerint — mint nevelő anyjára, mindig kegyelettel visszaemlékezett. Krizsán Mihály papnevelői kormányzó.

A Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt-Együletének 1881. év óta alelnöke volt Schlauch Lőrinc dr. és mindenkor kiváló szerepet játszott. 1884. évben az Erzsébet-kórház fölavatásakor ő fogadta a királyt és hosszúságú beszédet intézett hozzá. Erzsébet királyné halála után ő tartotta fölötté az emlékbeszédet a Tudományos Akadémia termében. Ma az egyesületnek az egész országban lévő összes

épületeire kitűzték a fekete lobogót. A temetésre külön küldöttség fog elutazni, a melyet Csekonics Endre gróf titkos tanácsos, elnök vezet.

(A temetés.)

A nagyváradai káptalan táviratilag értesítette a temesvári római katolikus káptalant, hogy Schlauch biboros holttestét kedden Temesvárra szállítják. A főpap már a kilencvenes években díszes mauzoleumot építtetett Temesváron, ma felbontott végrendeletében pedig meghagyta, hogy szülei mellett akar pihenni.

Végrendelete értelmében ma felboncolták a holttestét. A beszentelésre, amely hétfőn lesz, a nagyváradai káptalan Vaszary Kolos hercegprímást, majd Császka György érseket kéri fel, ha ők nem jöhetnek, úgy a temetést gróf Majláth Gusztáv erdélyi róm. kath. püspök fogja végezni.

(Életrajzi adatok.)

Született Uj-Aradon 1824. márc. 27-én. Középiskoláit Aradon és Szegeden, a theológiát a pesti egyetemen végezte. Itt, mint a papnövendékek magyar iskolájának legmunkásabb tagja, irodalmi dolgozataival széles körben keltett föl-tűnést. 1846 őszén levéltáros volt Lonovich csanádi püspök udvarában, ahol Mihalovich későbbi kassai püspök nagyrabecsülését vívta ki. 1847-ben Nagy Szentmiklóson nyert kápláni állomást, ahol nagy buzgalommal folytatta tanulmányait, habár a közbejött nehez politikai viszonyok nem igen kedveztek neki. 1849 szeptemberében oravicai, 1850-ben pécskai és ismét nagyszentmiklósi, végre temesvár-belvárosi káplán, egyúttal a püspöki liceumban a dogmatika tanára és a szentszéknel a szegények ügyvédje lett. 1852-ben kedvelt tudománya: az egyháztörténelem tanárává és szentszéki ülnökké nevezték ki.

Buvárkodásait ugyszólván emberfölötti erővel folytatta, egészségét is megrendítette a folytonos, megfeszített szellemi munka. Ennek folytán megvált a tanári pályától és 1859-ben mercefalvi, 1863-ban gyarmati plébános és egyszerű mind kerületi alesperes lett. Ekkor kezdett a vármegyei közéletben is szerepelni s Bonnaz püspöknek is oly bizalmas papja volt, hogy plébániáján gyakran fölkereste.

(Politikai és társadalmi szereplése.)

Midőn a kath. autonómiai mozgalmak megindultak, egyházmegyéjének papsága két ízben (1868 és 1870.) autonómiai követő választotta. Ekkor tűnt föl először nagyobb körben. Álláspontjára nézve a nagygyűlésen a bizottság többségének (főpapi) munkálatai mellett tartott hatóságos beszédet „Észrevételek” címen egy röpirat jelent meg, állítólag Ghiczey Kálmán tollából, a többség munkálatai ellen; erre „Egy válsz”-szal felelt s nyugodt, tárgyilagos fejtegetéseivel méltó ellenfelenek bizonyult be a kitűnő tollu publicistával szemben. E szereplése által annyira magára vonta a magassabb körök figyelmét, hogy 1872-ben csanádegyházmegyei kanonokká nevezték ki. A közoktatási törvény, a zsidók és keresztények közötti házasságra vonatkozó törvényjavaslat s az egyházpolitikai újabb törvények tárgyalásai közben elévülhetlen dicsőséget szerzett az egyháznak, hazának s nevének. A kötelező polgári házassági javaslatra a király felszólítására készített memorandum a küzdelmeknek mondhatni tengelyévé vált. 1887-ben nagyváradai püspök, 1898-ban bibornok lett. első a nagyváradai püspökök sorában.

Uj templomok iskolák, lelkészségek hirdetik egyes számtalan jótéteményein kívül apostoli buzgalmát. Szatmári püspök korában megszerezte a híres Török-féle nagy könyvtárt s ezt a szatmári egyházmegyének adományozta, mire ott a Laurentiana-könyvtár létesült belőle. 1896-ban harminc ezer forintot adományozott Debrecen városának nagyszabású apácázárda létesítésére a magasabb nőnevelés érdekében. Előbb a nagyváradai egyházmegye szükségleteinek fedezésére 100,000 forintos alapítványt tett; a sz. somlyói r. kath. gimnáziumot nagy anyagi áldozattal rendbe hozta s évi fentartási költségeinek mintegy harmadrészét viselte. Mint uttörő, részt vett a magyar közművelődési egyesületek megalapításában a még szatmári püspök korában szervezett Széchenyi társulattal.

Általában véve a fontosabb társadalmi mozgalmak nélküle meg nem indultak s mindenütt kivette a maga részét, ahol a közügyek előmozdításáról s a szegények gyámolításáról volt szó, különösen a házi szegények kaptak tőle igen sokat, ami minden évben ezrekre rugott.

SPORT.

+ Turisták kirándulása. Az arad hegyvidéki turista egyesület vasárnap f. hó 13-án a világosi várromokhoz rendez kirándulást. Indulás a reggeli brádi vonattal. Vezető Tedeschi Viktor elnök. A kirándulók délután Magyarát felé jönnek vissza s a muszkai állomáson szállnak vonatra.

+ Kerékpárosok kirándulása. Az aradi kerékpár klub, vasárnap, f. hó 13-án Magyarátra rendező kirándulást. Az indulás két csoportban történik és pedig egyik csoport az elnök vezetése alatt reggel 6 óra 25 perckor vonattal indul ki, a másik csoport kerékpáron d. e. 10 és fél órakor indul a városligeti korcsolya tó mellől.

A kőműves-sztrájk megszűnt.

(A munkások győzelme.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Öt nap után véget ért a kőművesek sztrájkja, még pedig oly módon, hogy a munkaadók teljesítették munkásaik kívánságát. Ez a megadás mindenestre dicséretére válik a vállalkozóknak de egyben a munkásoktól sem lehet megtagadni az elismerést higgadt és nyugodt viselkedésükért, mely meg is termette a maga gyümölcsét.

Ma délelőtt ült össze utoljára a békéltető-bizottság, mely hosszas tárgyalás után létrehozta a megegyezést. A munkaadók eleget tettek ama kívánságoknak, melyeket a munkaidő és munkabérekkel illetőleg utólagosan, a legelső követelményekből némileg engedve szabtak ki a munkások.

A mai nap eseményei különben a következők:

A munkások a rendfőnöknel.

Még mielőtt a megegyezés megtörtént, tegnap a munkások küldöttsége felkereste Csák Cirkó dr. rendfőnököt. A legnagyobb építkezés, mely most a többivel együtt szünetel, tudvalevőleg a minoriták temploma. A munkások arra nézve akarták megnyerni a rendfőnököt, hogy a templomépítésnél tegyenek eleget a sztrájkoló követelményeinek.

Csák rendfőnök szívesen fogadta a munkásokat s figyelmükbe ajánlotta hogy a béreket a munkaadók most már a lehetőségig felemelték. Ilyenformán a bérük van olyan magas, mint a legtöbb vidéki városban. Kérte a munkásokat, ne állják útját a békés megegyezésnek. Elismeri, hogy higgadtan, aradi békés polgárokhoz illően viselkedtek eddig, de ne vigyék a küzdelmet a végletekig, mert ez által családjainak ártanak a legjobban. A minorita rend, mikor a templom építését elhatározta, tekintettel volt arra is, hogy az aradi munkásoknak keresetet adjon. A rend — bár ez talán mellékes a munkások előtt, de a méltánylást megérdemli — minden támogatás nélkül, a maga erejéből építteti a templomot. Azt hiszi, ha mindezekre való tekintettel arra kéri a sztrájkolókat, hogy engedjenek, nem cselekszik méltánytalanul.

A munkások kijelentették, hogy nem tehetnek eleget a rendfőnök kívánságának s nem térnek el eredeti elhatározásuktól.

A megegyezés.

A békéltető-bizottság délelőtt kilenc órakor ült össze az ipartestületben Green Nándor főkapitány elnöke alatt. Körülbelül tizenkét óráig tartott a tárgyalás, míg végül a munkaadók kijelentették, hogy elfogadják a

munkások feltételeit. Ilyenformán a bérek minimumára a megegyezés a következő:

Tíz órai munkaidő.

Az akkord-munka eltörlése.

Két éven aluli munkások órabér 24 fillér.

Az idősebbek óra-bére 32 fillér.

A diszitók óra-bére 40 fillér.

Vidéki munkáknál 20% béremelés.

A munkások eredeti követelésétől ezek a pontok annyiban különböznek, hogy akkor az idősebb munkásoknál különbséget tettek falazók és belvakalók között s előbbiekre részére 32 fillért, utóbbiak részére pedig 34 fillért követeltek; továbbá a diszitók óra-bérét 44 fillérben állapították meg. A munkaidő tulajdonképpen tizenkét óra, melyből félóra délelőtti, másfél óra déli pihenésre leszámítódik, s a bér a fennmaradt tíz óra után fizetetik.

A feltételeket a bizalmi férfiak tudatták a munkásokkal, kik azt elfogadták.

A főkapitány felhívása.

A sztrájk befejezésének hivatalos aktusára Greén Nándor tb. főkapitány, mint a békéltető-bizottság elnöke, a következő felhívást bocsátotta ki:

10352—902.

Felhívás.

Felhívom az aradi ipartestület kebelébe tartozó építész, építőmester, kőműves és építési vállalkozó urakat, hogy miután a kőművesegedek bérmozgalma a mai napon elnökelem alatt tartott békéltető-bizottsági ülésen békés megoldást nyert, a kölcsönös feltételeket elfogadó egyezségi okmány aláírása céljából *július 12-én délelőtt 9 óráig* az aradi ipartestület titkári hivatalában okvetlen megjelenni sziveskedjenek, hogy a munkálatok most már akadálytalanul és zavartalanul megkezdhetők s illetve folytathatók legyenek.

Kelt Aradon, 1902. évi július hó 11-én.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Goldstein Számi, bohózat. A karszemélyzet jutalomjátéka.

Vasárnap: Az órnagy úr, bohózat. A Vigszínház művész-társaságának fellépésével.

Hétfő: A zsába, bohózat. A Vigszínház művész-társaságának fellépésével.

Kedd: A páholy, bohózat. A Vigszínház művész-társaságának fellépésével.

* **A társulat bucsuja.** Holnap, szombat este fejezi be a szintársulat a jelen szezont. Szinre kerül ez alkalommal *Kövesi Albert* pompás mulattató bohózata, *Az új honpolgár.* A darab főszerepeit Hailer Irma, Gazdy Aranka, Juhászné, Békéssy, Sarkady és Németh János játsszák. Tekintve, hogy az est jövedelme a *karszemélyzet* lesz, a közönség bizonyára megfogja tölteni az arénát, hogy az előadás anyagi sikerét biztosítsa.

* **Aradi színészek körútja.** Az aradi nemzeti színház tagjaiból alakult művész-társaság vasárnap kezdi meg vidéki körútját, miután az aradi színházban holnap, szombaton már befejezik az előadásokat. Ennek a társaságnak tagjai *Karácsonyi Mariska, Parlagi Kornélia, Csiky László, B. Szabó József, Mariházy Miklós és Sarkadi Aladár.* Az aradi művészek *Pécskán* tartják első előadásukat vasárnap este. Hétfőn Uj-Aradon, kedden Lippán, szerdán pedig Déván játszanak élvezetes, változatos és előkelő műsor mellett.

* **A nagyváradi színház bérléte.** Nagyvárad város közgyűlése a Szilgigeti-színházat újabb három évre egyhangulag *Somogyi Károly* jelenlegi igazgatónak adta bérbé. pályázat mellőzésével.

* **Leszkay és a magyar színház.** A budapesti *Magyar Színház* igazgató válságáról, — melyről

mai lapunkban körülményesen megemlékeztünk — a „Független Magyarország az alábbiakat közli:

Egy napközben megjelenő lap ma azt ujságot, hogy a Magyar Színháznak ez őstől fogva ismét *Beöthy László* lesz az igazgatója. Ez a hír azonban ma még legalább is korai. Hogy igazgató váljon, ahhoz első sorban az kellene, hogy *Leszkay András*, a jelenlegi bérlőigazgató odahagyja a színházat, az pedig, hogy ez megtörténik-e, még csak e hónap 17-én fog eldőlni a mikor is lejár a meghosszabbított terminus, amelyen belül a színházért járó bérösszegnek július hó első napjaiban esedékessé vált részletét *Leszkay* megfizetni köteles. Értesülésünk szerint a Magyar színház részvénytársaság igazgatóságában, melynek elnöke *Evva Lajos*, a ki *Beöthy Lászlóval* tudvalevőleg rokonsági kötelekben áll, megvan az a hajlandóság, hogy *Leszkay*nak könnyűvé tegyék a szerződéstől való elállását.

* **A színházi zenekar hangversenye.** Az aradi nemzeti színház zenekara annak közlésére kér föl bennünket, hogy *hétfőn*, e hó 14-én este *Krüger Károly* zenekar igazgató vezetése alatt hangversenyt rendez a Bockó utcai „Vörös ökör” vendéglőben. A hangversenyre belépti díj nincs.

* **Uj magyar nóták.** A mai posta csinos, motívumú címlappal ellátott füzetet hozott, mely *Sreter* Alfred országgyűlési képviselő eredeti magyar nótáit tartalmazza. A 26 oldalra terjedő füzetben 27 zenerészlet van hat csoportra osztva; a dalok dallamok, csupa szintiszta magyar melódia valamennyi. Ára 5 korona, mely megrendelésnél a szerző nevére és a képviselőházba küldendő.

Egy lengyel festő

és a német császár.

(A meghasznált festő nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A *Pesti Napló* egy munkatársa nemrégiben beszélgetést folytatott *Kossak* Adalberttel, a híres lengyel tájképfestővel.

Az interjú szerint *Kossak* úgy nyilatkozott, hogy *Vilmos* császár az ő távozása miatt szomorkodik és azt kívánja, hogy minél hamarabb térne vissza Berlinbe.

Kossak ugyanis a legutóbbi német-lengyel surlódások miatt elhagyta Berlint és ebből az alkalomból interjúváltak meg.

Ez az interjú aztán megjelent a világ minden lapjában. Nemsokára rá azonban jött berlini hivatalos helyről egy cáfolat, mely szerint a császár olyan kijelentést, hogy *Kossak* festő távozásán szomorkodik, sohasem tett.

Kossak festő akkor magához kérte egy bécsi lap berlini tudósítóját, aki előtt a következőket mondta, kérve az újságíró, hogy ezt hozza nyilvánosságra.

— *Becsületszavamra* mondom Önnek, hogy sohasem beszéltem a „Pesti Napló” egy munkatársával sem, hogy a nekem tulajdonított kijelentések, különösen a császár állítólagos bucsuszavai, teljesen alaptalanok és légből kapottak. Önön kívül erről a dologról semmiféle újságíróval nem beszéltem és ön bizonyíthatja, hogy nem mondtam olyasmit, a mi csak távolról hasonlítana is ahhoz, a mit a „Pesti Napló” közölt. Nekem az egész ügy rendkívül kínos, s engem egy riporter lelkiismeretlensége folytán egy olyan kijelentés miatt hazudottak meg, a melyet sohasem tettem. Még egyszer kérem, tegye közzé, hogy mindaz, a mit a „Pesti Napló” nyilvánosságra hozott, s a mit a nemzetközi sajtó ennek nyomán hírül adott, elejétől végig nem igaz.

A bécsi lap tudósítója hozzá teszi még, hogy ő már a *Pesti Napló* közleményének megjelenése előtt beszélt *Kossak* festővel, de ez sohasem említett neki semmit arról a bucsulátogatásról sem, melyet a festő a császárnál tett, legkevésbé pedig azokról a bucsuszavak-

ról, melyekkel a festő állítólag eldicsekedett volna.

Kossak már csak [néhány napig marad Berlinben s aztán állandóan *Párisban* telepedik le.

A bácskai szerelmi regény.

(Az Ungár-Szemző náss.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Egy érdekes szerelmi regény nyert tegnap boldog megoldást Bácskában. Ifju kamjonkai *Szemző Gyula* kötött házasságot *Ungár Piroskával*, *Ungár Lajos* ó-moravicai milliomos földbírtokos csodaszép leányával.

A házasság előzménye nagyon ismeretes. A fiatalok régóta szerették egymást, de a leánynak a zsidó hit tradícióhoz hű atyja mit sem akart hallani a házasságról. A fiatal ember azonban nem sokat lőprengett a teendő fölött s a mult nyáron, régi bácskai szokáshoz híven, megszöktette a leányt az apai házból. A szökés azonban alig fél óra alatt nyilvánvaló lett s a feldühödött atya rémes hajszát indított a szerelmesek után. Faluról-falura üldözte őket, kereste Aradon is, hol a „Központi Szálló”-ban tartózkodtak néhány napig, de a szerető pár előtt utat egyengetett a kegyes ég s mire az öreg ur megérkezett Aradra, ők már tuskén-bokron tul voltak. Szerencsésen eljutottak Szegeden át Párisig, hol egy teljes hetet töltöttek el a legnagyobb boldogságban, míg a szülők reájuk akadtak.

Ami ezután következett, arról heteken át irtak az ország összes lapjai. Az ifju ünneplésen megkérte újból a szeretett leány kezét, s az atya, bár beleegyezését adta a házassághoz, benjesében azonban bosszút forralt.

A lakodalom napja is elérkezett és beállított a lányos házhoz fél Bácskának a dzsentrije. A lakodalmas népet ritka vendégszeretettel fogadták, csupa szívélyesség és jókedv volt az egész ház. Az anyakönyvvezető is megérkezett, hogy a szerelmeseket összeadja; midőn a büszkeségében sértett anya, kezében az összegyűrt menyasszonyi ruhával belépett az ámuló vendégek közé, a ruhát a földre dobta, s tudomásukra adta, hogy az ő házában nincs lakodalom. És házából széjjelkergette a vendégsereget.

Azóta teljes egy esztendő mult el s úgy látszik, hogy az idő és a folyton buslakodó szép leány meglágyította a földbírtokos szívét, aki végre is beleegyezését adta. A lakodalom szerdán, e hó 9-én történt meg. Az ó-moravicai nábob házában egybegyűlt ismét Bácskából a rokonság. Az esküvő nagy fényvel történt meg és úgy beszéltek, hogy a nábob olyan lakodalmat csapott, hogy egy hétig egy eleven lelket sem bocsájt ki ó-moravicai bádogtetős palotájából.

MULATSÁGOK.

(=) **Az Aradi Kereskedők Köre estélye.** Minden előrelátható körülményt csoportosítva, szép siker várakozik az *Aradi Kereskedők Köre* nyári házi estélyére, a melyet holnap, szombaton este tartanak meg a városligeti vendéglő nagytermében. A műsor, a melyet már részletesen közöltünk, részint érdekes zeneszámokból áll, a melyeket tizenhat tagú, erős, kitűnően vezetett zenekar ad elő, részint az Aradi Nemzeti Színház két tagjának *Polgár Sándor* és *Szabó Irmán* egy-egy magánjelenetéből. A zeneszámokból ma tartották meg a főpróbát a Faix-féle zongora-teremben. A műsort, amely pontban kilenc órakor kezdődik, tánc követi. *Nagy Károly* cigánybandájának muzsikája mellett. A mulatságra való tekintettel *lóvasuti kocsi* este 10

óráig a ligetig rendszeresen közlekednek. Az estély belépő díja 2 korona, a kör tagjai a szokásos kedvezményben részesülnek.

(=) **Mulatság Uj-Szent-Annán.** Stern Adolf, most megválasztott *uj-szent-annai* izr. anyakönyvi kerület rabbijának beiktatása alkalmából a községben f. hó 10-én társas vacsorát és táncvigalmat rendeztek, a mely vasárnap reggelig kitünő hangulatban tartott. A mulatságban felekezeti különbség nélkül az egész község intelligenciája részt vett. A jelen volt hölgyek névsora következő:

Asszonyok: Bércy Lajosné, Beck Adolfné (Pankota) Deutsch Lipótné, Gruber Hermanné, Grün Hermanné, Mencer Adolfiné, (Pankota) Mangelusz Lipótné, Perl Ignácné (Pankota) Partos Izabella, Dr Stern Rezsóné, Stern Adolfné, Schreiber Jakabné (Pankota) Schwarc Markusné, Spitzer Márkné (Kerek) Szőke Arthurné, Tiefenbrun Herman, Vass Dezsóné, idősb és ifj. Werner Adolfné, László Mózesné, Zelinger Jakabné. stb.

Leányok: Deutsch Mariska, Freund Rezsín (Lugos) Hacker Eszti, Mandel Helén (Arad) Perl Irénke (Pankota) Schwartz név. Schwartz Ilonka (Arad) Vass Margitka és Brzsike (Szeged) Vajda nővérek Wolf Irénke (Drauc) Zelinger Rózsika stb.

Aradi epizódok Schlauch életéből.

(Az uj-aradi fő karrierje.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Schlauch Lőrinc váradi bíboros püspök halálhírére megilletődéssel, részvétellel vették körül az aradiak. Arad nem tartozott az egyházmegyéjéhez, azonban másfelől szoros kapcsolatok fűzték őt Aradhoz, s ő egész életében aradnak vallotta magát. Családja aradi származású, ő maga *Ujaradon* született s az *aradi gimnáziumnak* volt hat éven át a növendéke. Iskolatársai aradi emberek voltak, s egyébként is sok barátja élt közöttünk.

Azokat a szálakat, a melyek őt Aradhoz kötötték, s az ő aradi életének, diákoskodásának pár jellemző epizódját jellemezzük föl az alábbiakban.

Schlauch apja.

Schlauch Lőrinc, a mint említettük, *Ujaradon* született. Apja ács, majd építő vállalkozó volt. Sok munkája volt a Bánáiban, a hol körülbelül tizenhatszemplomet épített. Miután az időben a hidon való átkelés, a vám nagyon sokba került, az öreg Schlauch *Ujaradon* vett házat és ott telepedett meg. Schlauch idősebb fivérei Aradon születtek, de ő már *Ujaradon*.

Azért ő mindig azt hangoztatta, hogy ő nem *ujaradi*, hanem *aradi ember*; az atyja aradi illetőségű, s ő is aradnak érzi magát.

Schlauchot az apja beíratta a minoriták aradi gimnáziumába, a melynek akkor *Zsaludi* Izidor minorita áldozár volt az igazgatója. A fiu mindennap *Ujaradról* jött át az iskolába, s délben hazajárt ebédelni. Biz ez néha kissé nagy séta volt. Olyankor, a mikor csunya, zímankós idő volt, osztályfőnöke, *Olsavszky* Erazmus minorita áldozár, a ki nagyon megszerette az eleven eszű, szorgalmas fiut, fölvitte magához és ebédet tartott.

Egy professzor.

Schlauch később, a mikor már nagy ember lett, halálával emlékezett vissza tanárára, *Olsavszky* Erazmusra. 1879-ben, a mikor mint szatmári püspök *Nagybányára* ment, a hol bér-málást tartott, a minoriták nagybányai rendházában ebédelt. Az ebéd során Schlauch gyönyörű, megkapó felköszöntőt tartott, a melyben halálával és elismeréssel szólt a minorita-rend tagjairól. Kiemelte azokat az éveket —

a melyekben mint aradi diákok a minoriták tanítványa volt, a kik szeretettel bántak vele, s a kiknek köszönheti, hogy ennyire vitte. Ebben a beszédben ezt mondta.

— Hogy volt tanáraink közül kik élnek, azt nem tudom. Egyről tudom, hogy él: *Olsavszky* Erazmus, az én volt osztályfőnököm. Ha én azzal az áldott lelkű emberrel találkozhatnám: *ma is a leghálásabb tisztelettel csókolnám meg a kezét.*

Schlauch iskolatársai.

Schlauch hat osztályt végzett az aradi gimnáziumban, miután akkor nem állt többől a gimnázium: innét Szegedre ment kispapnak.

Iskolatársai közül tudomás szerint ketten vannak még életben: *Simon* Gábor városi árvaszéki jegyző és *Kövér* Ignác nyugalmazott lippai járásbíró.

Simon Gábor árvaszéki jegyző birtokában van egy érdekes, ereklje becsével bíró nyomtatvány, a melyben az aradi minorita gimnázium 1836-beli tanulóinak osztályzatait tartalmazza. Körülbelül a mai értesítőnek felel meg. A címe ez:

CLASSIFICATIO inventuris litterarie

REGII MAJORIS GYMNASII
Aradiensis
ordinis minorum conventualium

secundum progressum in litteris et scientiis,
factum

SEMESTRI SECUNDO

ANNO 1836.

Ebben az évben Schlauch a gimnázium második osztályába járt. A második osztály névsorát és osztályzatait a következőkben tartalmazza az értesítő:

IN II. GRAMMATICA.

Eminentes	Ex Doc. Rel.	Ex L. Hung.
(Boros Alexander	em. 2	em. 3
1. (Koszka Ludovicus	em. 3	em. 1
2. Farkits Petrus, Gr. n. u. ...	em. 1	em. 2
3. Khon Jacobus, Israel	em. 1	em. 5
4. Langer Adolphus	em. 6	em. 7
5. Prepelitzay Albertus A. C. ...	emin	em. 4
6. Kiss Adalbertus	em. 1	em. 6
7. Belles Josephus jun. G. n. u. ...	em. 1	em. 10
8. C. Königszeg Andreas	em. 4	em. 8
9. Schlauch Laurentius	em. 7	em. 11
10. Riffel Joannes	em. 8	em. 9
11. Kun Franciscus	em. 5	em. 14
12. Szekulits Carolus	em. 9	em. 16
13. Papp Georgius Gr. n. u. ...	p. 1	em. 19
14. Franhofer Aloysius	em. 11	em. 12
15. Simon Gabriel	em. 14	em. 17
16. Kövér Ignatius	em. 13	em. 15
17. Konstantiny Arson Gr. n. u. ...	p. 2	em. 13

Classis I.

1. Ertl Edmundus A. C.	cl. 1	em. 22
2. Denhof Samuel, Israel	em. 6	p. 1
3. Petrowsky Mihael	em. 10	em. 20
4. Varjassy Josephus	em. 12	em. 18
5. Lippert Josephus	p. 5	p. 3
6. Rätz Terentius	em. 8	em. 21
7. Chorin Carolus Israel	em. 9	p. 4
8. Nagy Josephus	p. 2	p. 7
9. Grosz Franciscus	p. 7	p. 15
10. Petrovits Petrus Gr. n. u. rep. ...	em. 2	p. 2
11. Kiss Franciscus	p. 6	p. 8
12. Kovács Josephus	p. 8	p. 6
13. Pokorny Emericus	p. 8	p. 6
14. Mánásy Gabriel	p. 14	p. 10
15. Putnik Stephanus	p. 4	p. 9
16. Pétskay Joannes	p. 13	p. 21
17. Somogyi Julius	p. 10	p. 13
18. Pollák Jones, Israel	em. 3	p. 12
19. Belles Josephus sen Gr, n. u. ...	em. 4	p. 16
20. Petrilla Nicolaus Gr. n. u. ...	p. 6	p. 12
21. Rosen Paulus	p. 9	p. 23
22. Kabdebo Antonius	p. 17	p. 11
23. Rosen Carolus	p. 1	p. 18
24. Fülöp Petrus	p. 15	p. 39
25. Vittner Josephus	p. 18	p. 25

26. Sztán Nicolaus Gr. n. u. ...	p. 5	p. 28
27. Dán Josephus Gr. n. u. ...	p. 4	p. 24
28. Klein Bernardus, Israel	em. 7	p. 33
29. Ortutay Carolus	p. 16	p. 19
30. Kovács Georgius	p. 23	p. 26
31. Karagyena Alexander	p. 12	p. 20
32. Foris Josephus	p. 20	p. 29
33. Opprean Georgius Gr. n. u. ...	p. 8	p. 22
34. Ekes Carolus	p. 19	p. 35
35. Nasztradini Alexander	p. 11	p. 31
36. Szabó Georgius Gr. n. u. ...	p. 13	p. 34
37. Thomitza Petrus Gr. n. u. ...	p. 12	p. 40
38. Hirschl Emanuel, Israel	em. 2	p. 32
39. Boczko Joannes Gr. n. u. ...	p. 9	p. 36
40. Mahler Antonius	p. 24	p. 43
41. Lehotzky Mauritius A. C. rep. Cl. ...	1	p. 30
42. Opprianu Joannes Gr. n. u. ...	p. 10	p. 42
43. Pappházy Ignatius Gr. n. u. ...	p. 15	p. 46
44. Lehotzky Carolus A. C. rep. Cl. ...	1	p. 38
45. Csernovits Stefanus G. n. u. ...	p. 14	p. 41

Classis II.

1. Bozsidar Arsenius G. n. u. ...	em. 6	p. 44
2. Hegedüs Mihael	p. 21	p. 39
3. Mász Aloysius	p. 22	p. 47
4. Halnazzsan Joannes Gr. n. u. ...	p. 11	p. 47

Classis III.

1. Popovics Demetrius Gr. n. u. ...	em. 5	p. 45
2. Urtika Aloysius	p. 25	p. 50
3. Manoilovits Alex Gr. n. u. ...	p. 3	p. 50
4. Gschöszár Joannes	p. 20	p. 49
5. Popovits Isaias Gr. n. u. ...	p. 7	p. 48

Az első rovatban levő jegy a hittanból, a másodikban levő a magyar tantárgyakból kapott osztályzatot jelenti. A püspök ez évben tehát kilencedik eminens volt. A többi években is mindig az eminensek között szerepelt a kis Schlauch Laurentius.

Azok közül, akik az iskolatársak közül meghaltak: *Varjassy* József, az Aradi Ipar- és Népbank elnöke, *Pollák* Gyula dr. aradi tb. főorvos, *Kornay* Károly aradi kir. közjegyző, *Beles* József nyugalmazott váradi görög-keleti román püspöki vikarius, *Szekulics* Károly lippai magánzó, *Langer* Adolf, vallás-alapítványi ügyész Budán, *Prepeliczay* Albert temesmegyei képviselő, *Somogyi* Gyula, Arad város főkapitánya, *Petrilla* Miklós csendbiztos, *Pappházy* Ignác főszolgabíró, *Rätz* Terentius, *Rätz* Geraszim aradi görög keleti püspök fia, borossebesi esperes, *Opprean* György nagyszentmiklósi esperes lett, a többire nincsenek határozott adatok.

De az egyik iskolatársa Schlauchnak az aradi vértanuk tragédiájában szereplő személy lett: *Urtika* Alajos, aki a harmadik klasszisuk között foglalt helyett, törzsfoglyár volt az aradi várban, a mikor a vértanuk a halálos ítélet végrehajtása előtt be voltak zárva. A vesztőhelyre is ő bocsátotta ki a tizenhármat.

Schlauch, a mellett hogy szorgalmas diák-pajtás. A legjobb barátai közé tartozott *Simon* Gábor, a kivel egy padban is ült. A második (latin) osztályban *Simon* Gábor *schedator* volt Schlauchnak. Schedatornak hívták az időben az egy padban ülő diákok közül azt a kinek tiszte volt, hogy a többi a leckéből kihallgassa, s ha nem tudnak, arról jelentést tegyen. Megesett, hogy Schlauch „a sváb“ (a mint őt tanulóitársai nevezték) nem tudta a hittant. Oda-sugott *Simon*nak:

— Tudod mit Gábor, ne adj föl, fizetek egy pár virslit.

A schedator megkönyörült rajta:

— Jól van, *Lenci*, de holnapra azután megtanul!

Másnap helyre is volt állítva a hiba.

Az elmaradt találkozó.

Négy év előtt úgy tervezték, hogy az iskolatársak Schlauch-hal együtt találkozót rendeznek. *Simon* Gábor az aradi lapokban felszólította *Varjassy* Józsefet, hogy a volt tanulóitársak *hatvanégy év után*, a váradi püspöki rezidenciában találkozót tartsanak és kérte *Var-*

jassyt, hogy erre nézve lépjen érintkezésbe a püspökkel. Varjassy irt is a püspöknek, a ki azonban azt válaszolta, hogy törődött kora folytán a rezidenciában nem rendezheti meg a találkozót, de ha más valahol rendezik, azon szívesen fog megjelenni.

Azonban nem sokkal ezután Varjassy József meghalt, s vele az egész találkozó eszméje is sirba szállott.

Az utolsó aradi látogatás.

Schlauch utoljára 1895-ben volt Aradon. Akkor a mária-radnai kegyhelyen épült templom kétszáz esztendő jubileumára Radnára utazott, s egy fél napot teljes inkognitóban Aradon töltött.

Délután négy órakor érkezett *Bunyitay* kanonok, *Radnay* Farkas kanonok (most címzetes püspök) és *Fetser* kanonok kíséretében. A minoritáknál szállott meg, a hol Csák Czirjék dr. minorita rendfőnök fogadta. A délutánt a lehető legkellemesebben töltötte. Ki akart menni az ujaradi temetőbe, szüleinek sírjához, de ehhez az idő rövidsége miatt nem jutott, hanem egyik kísérelőjével virágot küldött oda. Este kilenc órakor utazott Radnára.

A radnai Ferencendi kolostornak gyakrabban volt vendége. A legutóbbi három-négy évben a radnai kolostorban, teljesen csöndben ünnepelte meg névnapját.

Schlauch az aradi új templomnak

Most, az aradi minoriták új templomának építése idején fölöttébb érdekes az aradiakra, hogy *Schlauch* akarta a templom főoltárát *adományozni*. Ez év február havában Csák Czirjék dr. minorita rendfőnök meglátogatta és bemutatta neki a minorita-templom terveit. Schlauchnak nagyon megtetszettek a tervek, és elismerését fejezte ki a rendfőnök kíséretében volt *Tabakovics* Emil építésznek. A beszélgetés során Schlauch fölemlítette, hogy nagy örömmel járulna hozzá a templom építéséhez.

Csák Czirjék dr. erre ezt mondta:

— Bizony, eminenciás uram, valamit kérnénk is, a mivel kimutathatná Arad iránt érzett szeretetét: ha oly kegyes volna a templom főoltáráról gondoskodni.

Schlauch azt felelte, hogy majd gondoskodni fog róla. A nagyváradi egyházmegye területén ugyanis több *márványbánya* van, azok egyikében majd elkészített *márványból* a főoltárt. Mindjárt le is rajzoltatta magának az oltár tervét és méreteit, s azt elvette.

Hogy Schlauch életében intézkedett az oltár elkészítése iránt, vagy utolsó intézkedései között jutott-e eszébe, hogy az aradi templom oltáráról halála után is gondoskodjanak: ma nem lehet tudni.

Ez alkalommal is Schlauch a rendfőnök előtt büszkén hangoztatta, hogy ő nem ujaradi, hanem valójában *aradi embernek* érzi magát, s örülne, ha valaha tehetne szolgálatot földijeinek, az aradiaknak.

Aradi rokonok.

Az elhunyt püspöknek Aradon és Ujaradon több rokona volt. Ujaradon több *Schlauch* él, a melyekről nehéz megállapítani, hogy milyen rokonságban volt vele. Közeli rokona *Tóttösy Géza* dr. aradi kincstári ügyész felesége, továbbá egy magános aradi asszony: özv. *Topler Fischerne*, a ki a József főherceg-uton lakik, és a ki segélyt is kapott az elhunyt püspöktől.

TANÜGY.

(=) **Tanügyi körökből.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte *Földes Miklós* káransebesi állami polgári iskolai helyettes tanítót, a ki az aradi zsrnalisztikában is jó nevet

szerezett magának, ugyanazon iskolához, a XI. fizetési osztályba, segédtanítónak. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Dráb János* nagylaki állami elemi iskolai tanítót az orosz-arádi állami elemi iskolához helyezte át.

Szabóipari tanfolyam Aradon.

(A kereskedelmi miniszter leirata.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, július 11.

Azon eszközök közé, a melylyel a hazai kisipart újabban fejleszteni, tökéletessé tenni akarják, a kormány újabban fölvette az ipari szaktanfolyamok rendezését, a melyeken a gyakorlatban képzett vándortanárok tartanak előadásokat az iparosoknak.

A kereskedelmi miniszter Aradon két ilyen ipari tanfolyam rendezését vette tervbe és egyet az idén a szabók, a másikat a jövő évben a cipészek részére.

A kereskedelmi miniszter, a mint értesülünk, értesítette az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy az idén október-november havában szabóipari szaktanfolyamot rendez Aradon és már megbizta az illető szabókörzethez az előadások tartására. A miniszter felhívja a kamarát, hogy az előadások részére alkalmas helyiségről gondoskodjék és egyúttal a kamarát a tanfolyam ellenőrzésével is megbizta.

A tanfolyam teljesen ingyenes lesz és azt az aradi iparosok és iparos-segédök korlátlan számban látogathatják.

A miniszter egyben közli, hogy ugyancsak Aradon cipész ipari tanfolyamot is vett tervbe, erre azonban csak a jövő évben kerül a sor.

Hasonló ipari szaktanfolyamok lesznek az aradi kamai kerületnek még két helyén: *Makón* és *Békés-Csabán*, de mind a két helyen csak a jövő év őszi.

A szaktanfolyamok rendezéséről a kereskedelmi miniszter leiratban értesített: *Stengl* Andor ker. iparfelügyelőt is.

HIREK.

Egy aradi aljegyző balesete.

— Szerencsétlenség az ollóval. —

Arad, július 11.

Az aradi törvényszék egyik rokonszenves aljegyzőjét: *Beniczky* Kálmán ügyészi megbízottat tegnap komoly baleset érte, mely a maga jelentéktelen látszatával is életveszedelemmel fenyegette a most már minden veszélyen túl levő fiatalembert.

A szerencsétlenséget egy kis kézimunkához használt olló okozta, amely véletlenségből *Beniczky* mellébe szuródott. A baleset úgy történt, hogy az aljegyző egy barátjánál volt látogatásban s a szoba asztala előtt ülve, beszélgettek. Az asztalon egy himző-olló feküdt, melyet *Beniczky* kezébe vett s székén hintáztatván, az ollót mellének irányozva, tartotta. Egy pillanatban a hintázó szék megcsuszott s az aljegyző mellével az ollónak esett, melynek egyik vége az asztalhoz volt támasztva.

A hegyes olló *Beniczky* aljegyző testébe furódott s mellén közvetlenül a szív alatt 3-4 centiméter mély sebet ejtett. *Beniczky* eszméletét veszítve, leesett a székéről s első orvosi segélyben dr. *Singer* János orvos részesítette. A sérülés azért járt életveszedelemmel, mert ha a szúrás egy centiméterrel feljebb történik, a szívet érinti s ez esetben átszutra volna a szívburokot.

Az aljegyző most már minden veszélyen túl van.

Harc a Kuria körül.

— Beles János válasza. —

Arad, július 11.

Mangra Vazul pártja nem mervén és nem tudván semmit felhozni *Hamsea* ellen, mérgét csak ki akarja tölteni valakin. Kiszemelték pedig erre a célra *Beles* János aradi kir. közjegyzőt, kit képtelennél képtelenebb vádakkal illetnek.

Hogy pedig ez a vádaskodás minél több mennydörgéssel és villámlással járjon, belevonták tudvalevőleg ebbe a dologba a magyar királyi kuriát is mint megsértettet, még pedig oly célzattal, hogy ezzel ugy *Beles* Jánosnak, mint *Metianu* érseknek, a ki nem igen szimpatizál *Mangrával* és csatlósaival ártsanak. A magyar királyi kuriával és ennek magas tekintélyével ők ugyan mit sem törődnek!

A két oldalról tett nyilatkozatokat ismerjük. A *Tribuna Poporului*-nak a „Magyar Szó” szerkesztőségéhez intézett legutóbbi táviratára, melyben lebecsátott sisak rostély mögül újból támadást intéz *Beles* János ellen, *Beles* ma a következő önérzetes, nyílt sürgöny-válasszal felel:

„Magyar Szó” szerkesztőségének.

Budapest.

A *Tribuna Poporului* azon fenyegetése, hogy a *Goldis*-féle feljegyzést nagyméltóságú kuria elnökségének felmutatja, nem riaszt sőt óhajtanám, ha a *Tribuna Poporului* férfiakhoz illően ez ügyre nézve konkrét váddal lépne fel, nem pedig abszurd híreszteléssel.

Beles János.

Ez a válasz a „Magyar Szó”-nak Aradra holnap reggel érkező számában fog megjelenni.

Országos zivatarok.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, július 11.

Forgandóbb ritkán volt az időjárás, mint mostanában. Az egyik nap lelket-olvasztó hőségét szeles hideg eső, őszi időjárás váltja föl és — megfordítva.

Tegnap este és ma az előbbi napok után eső következett be, a mely ma a déli órákban nagy zivatarrá erősödött. Délután csöndesebb volt az eső, s végre este alább hagyott. A levegő erősen lehült s fölöttébb kívánatossá tette a felöltő viselését.

Az ország egyéb vidékéről is hasonló időjárást jeleznek a táviratokban. *Budapest*en valószínűleg orkán pusztított. A cégtáblákat játszól könnyűséggel vagdosta a járókelők fejéhez, az utcákon elültetett fákat pedig gyökerestől tépte ki. — Legnagyobb pusztítást az üllői uton vitte végbe, ahol vagy tíz fát szakított ki. A *Margit*-hid pesti oldalán még komolyabb balesetet okozott a vihar. Feldöntött egy üres szekeret, amelynek bakjáról leesett *Rapolter* János 58 éves budakeszi kocsis és súlyos zuzódásokat szenvedett. — A mentők nyújtották neki az első segélyt, azután a Rókusba vitték.

Pécs környékén tegnap délután óta rövid megszakítással zivatar tombolt az egész vidék fölött. Az éjjel jégeső is volt. Reggel rövid időre kitisztult az idő, majd szélvihar kerekedett, a melylyel valószínűleg felhőszakadás kövött. A csakhamar méternyi magasságra emelkedett esővíz elöntötte a mélyebben fekvő utcákat. Az egész vármegyéből és a szomszédos Szlavóniából, ahol igen szépek voltak a természéklátások, most rossz hírek érkeznek. A három utolsó nap alatt állítólag a termésnek majdnem 50 százaléka odavesztett. A szőlők is, amelyek nagyon szépen álltak, kiszámíthatatlan károkat szenvedtek.

Seilagy-Somlyóról jelentik: Tegnap délután Hidvég, Sarmaság, Győrtelek, Balla, Haraklány és Cigányi községek határában nagy jégeső volt, amely óriási károkat okozott. A jég egyik-másik községben a házak fedeleit és az ablakok keresztfaát is összezúzta.

— **Stauber József**, lapunk felelős szerkesztője, szabadságidejét megkezdvén, több hétre elutazott Aradról. Távollétében a lap vezetéséért **Vass Géza** h. szerkesztő felelős.

— **A minoriták részvéte Schlauch halála fölött.** *Slauch* Lőrinc nagyváradai biboros püspök halála közeli érintette a minorita-rendet, a melynek aradi gimnáziumában *Slauch* az első hat osztályt végezte. A rend nevében **Csák Cirjék dr.** rendfőnök a következő részvéttáviratot, intézte **Radnay Farkas** nagyváradai címzetes püspökhöz:

A legnagyobb megilletődéssel vettem a hírt a mély csapásról, a mely egyházunkat és drága hazánkat a nagytudományu biboros pásztor elhunytával érte. Ugy a magam, mint rendem nevében, melynek a bölcs főpásztor egykor tanítványa és oly sokáig állandó jóakarója volt, fogadja méltóságod legőszintébb részvétem megnyilatkozását.

Csák Cirjék dr.

minorita rendfőnök.

Az aradi minorita templomban a jövő hét során gyászistentiszteletet tartanak *Slauch* lelki üdvéért.

— **Az aradi huszárok ünnepe.** Az aradi Hadik-huszárezred tudvalevőleg e hó 26 és 27-én ünnepli meg kétszáz éves fennállásának jubileumát. Ez alkalommal az ezred nagyobb-szabásu ünnepet rendez s erre a város tanácsától ma kérte a laktanya előtti vásártér átengedését. A téren első nap délelőtt *tábori mise* lesz és az *ezred díszfelvonulása*. A második nap délutánján pedig a *legénységi ünnepet* tartják meg. Az ezredparancsnokság engedélyt kért arra is, hogy az első napon kötéllakókkal vegye körül a teret, mert akkor — az átirat szerint — sebesebb jármódokban a meghívott közönség előtt az ezred egynehány evolúciót fog bemutatni. Az átirattal a holnapi tanácsülés foglalkozik.

— **Az angol királyt operálják.** Londonból táviratozzák: Az udvarhoz közel álló körök azt igazolják, hogy a király koronázása a legnagyobb csendben fog lefolyni, mert az orvosok minden izgalomról meg akarják óvni a beteget. A koronázást hamarosan fogják megtartani, mert közvetlenül utána *meg kell történnie a második műtétnek*, mely épp oly fájdalmas és veszélyes lesz, mint az első volt.

— **Az aradi munkakiállítás.** Az ipartestület elnöksége az alábbi felhívást teszi közzé: *Az ipartestület tagjainak figyelmébe!* A f. évi aug. hó 15-től 20-ig tartandó kerületi segéd- és tanonckiallításra leendő-részvétel céljából figyelemztetjük az érdeklődő munkaadó urakat, hogy a bejelentési íveket még e hó 18-ig beadhatják az ipartestület titkári irodájában. A később érkező bejelentések figyelembe vehetők nem lesznek.

— **A kolozsvári ezredjubiläum.** Kolozsvárról jelentik: *Probszt* tábornagy, az 51. gyalogezred tulajdonosa elutazott. Az ezred ünnepére még folyton érkeznek üdvözlő levelek és táviratok. Táviratot küldtek; *Erzsébet* főhercegnő, *Károly István* főherceg, *Krieghammer* hadügyminiszter, *Succovaty* és *Kerczek* tábornagyok, *Paxy*, *Arlov*, *Steeb*, *Skrbanek* altábornagyok, *Steinberg*, *Chavanne-Wöber*, *Ruemmer* tábornok, a 31, 62, 64. gyalogezredek, a 23. és 28. vadászszázaljak és mások. A lezajlott szép ün-

nep rendezésében közreműködött az egész tisztikar, de különösen nagy érdemeket szerzett **Maendl** százados, az ezred kitünő történetírója.

— **A karlócai szerb kongresszus.** *Karlóca*-ról táviratozzák: A szerb nemzeti egyház-kongresszus félbeszakította a költségvetés részletes tárgyalását és tegnapi ülésén a zombori kongresszusi képviselő mandátumát vette tárgyalás alá. Heves vita után a kongresszus egy szavazattöbbséggel elhatározta, hogy *Drakulics* Pál választása ügyében vizsgálatot tartanak. *Grulics* pakráci kongresszusi képviselő mandátumát megsemmisítette a kongresszus, mert a vizsgálat kiderítette, hogy a választás nem volt szabályszerű.

— **Frank Boriska tartásdíja.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti járásbírósnál egy híres szerelmi regény prózai epilógusát intézték el. Ma tárgyalták *Károlyi* György grófné, született *Frank Boriska* perét, a melyet a férje ellen, ideiglenes tartásdíj megállapítása érdekében indított. *Frank Boriska* tudvalevően színész volt, s *Károlyi* György gróf megszöktette. Amerikába mentek, a hol azonban egy idő múlva megunták a boldogságot, s különválva, hazajöttek, — a grófnő pedig férjét tartásdíjért bepörölte. A bíróság kötelezte *Károlyi* György gróft, hogy nejenek havonként *kétezer korona tartásdíjat* fizessen, s egyben kötelezte a tartásdíjnak négy hónapra visszamenően való kifizetésére.

— **Rabbi-beiktatás.** *Stern* Adolfot, az *ujszentannai* izr. anyakönyvi kerület most választott rabbiját f. hó 10-én iktatták be hivatalába. Az új rabbit a rendezőség *Stern* Dezső dr.-ral az élén ünnepélyesen fogadta a vasutnál, a kerületből érkezett nagy közönség jelenlétében. A vasutról az imaházba vonult a közönség, a hol istentisztelet közben az új rabbi megható székfoglaló beszédet mondott. Este társasvacsora volt, melyen az első toasztot id. *Werner* Adolf hitközségi elnök mondott a királyra. Felköszöntőt mondtak még *Stern* Rezső dr., *Vajda* dr., *Klár* Béla f.-varsándi ev. ref. lelkész, *Werner* Miklós dr. pankotai körorvos, *Szántó* Péter tanár, *Stern* Adolf rabbi, *Molnár* S. stb. A társasvacsorát táncmulatság követt, melyről lapunk más helyén tudósítunk.

— **Uj hid a Maroson.** Mint a „Felső Torontál“-nak *Perjámos*ról írják, ott a polgárság között mozgalom indult meg arra nézve, hogy *Perjámos* és *Szemplak* közt a Maroson hidat építsenek. Kérelmüket a községi képviselőtestület elé terjesztették, mely e héten tárgyalta az ügyet s azt a határozatot hozta, hogy mielőtt a kérdésben érdemleges határozat hozatnék, terjesszék be a kérelmezők a hidra vonatkozó tervet és költségvetést.

— **Eljegyzés.** *Zabb* Rezső jegyző f. hó 10-én eljegyezte *Javorovszky* Jánosné leányát, *Mariskát* Gyorokon.

— **Botrány a Tarka Szinpad miatt.** A magyar Überbrettl, a Tarka Szinpad, most járja körutját a vidéken. A vidéki turné első zajos hatását nem annak sikerei hirdetik, hanem egy épületes botrány, a mely Debrecenben történt, s a mely a *Tarka Szinpad* három hölgy-tagja körül forog. A botrányról a következőket táviratozzák: *Harsányi* Sándor, a debreceni *Szabadság* című napilap szerkesztője a minap apróságot irt, a mely bizonyos vendéglői pezsgőzésről, a Tarka Szinpad három hölgy tagjáról és öt debreceni uriemberről szólt. Az öt ur közül néhány találva érezte magát a csipkedő közlemény által és a megtorlásnak meglehetősen erős formájához akartak nyulni. Ma délután, a mikor *Harsányi* a *Hungária*-kávéházban ült, *Freund* Jenő ügyvéd az említett apróság miatt sértő kifakadásokkal illette, de *Harsányi* erélyes szavaira kiment a kávéházból. Ekkor *Weisz* József ügyvéd rohant be a kávé-

házba, s kezét *Harsányi* ellen *ütésnek* emelte. Ekkor *Harsányi* előbb egy gyufatartót, majd egy vizespoharat vágott *Weisz* Józsefhez. Ez megfutamodott, s *Harsányi* követte, de a kávéházban levő vendégek visszatartották. *Harsányi* a megfutott ügyvédet provokáltatta.

— **Elhárított árvízveszély.** *Törökbecséről* írják, hogy a mult éjjel a városon átszáguldozott orkán végveszélybe sodorta a Tisza folyó rendkívül magas vízállása mellett a „*Lyutovót*“ védő gyenge nyári gátat. 1800 kat. hold vetés, amely ma-holnap kassa alá kerül, sok száz szegény ember kenyere for ott kockán a borzasztó éjjen. *Buday* Dezső mérnök önfeláldozásának köszönhető, hogy alig néhány munkással, miután a munkások legnagyobb része látván az ítélet-időt, elmenekült a gátról, a már több helyen átszakadt gátat életveszély között megtartotta és ezzel sok száz szegény ember mindenét mentette meg. Páratlan cselekedetével a szegény érdekeltséget örök hála kötelezte.

— **Egy gróf balesete.** *Tokaj* mellett, a mint tudósítónk táviratozza, *Wolkenstein* Oswald gróf földbirtokost súlyos baleset érte. A mint *Rakamazra* hajtatott, kocsijából hirtelen kiesett a kerék, a gróf pedig lezuhant a száguldo kocsiról és súlyos sérüléseket szenvedett.

— **Adóhivatali kinevezés.** A pénzügyminiszter *Binder* Rezső végzett középiskolai tanuló az *uj-aradi* m. kir. adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká ideiglenes minőségben kinevezte.

— **Gyilkos erdőkerülő** *Veszprémből* jelentik: *Polgárdi* fejérmegyei községben kedden az erdőkerülő az uradalmi erdőben megbírságotla *Baracs* István ágatszedő szegény embert és elvette tarisznyáját. *Baracs* arra kérte az erdőkerülőt, hogy legalább a tarisznyában levő eleséget adja ki neki. Erre szóváltás támadt köztük, a melyre odakerült *Baracs* fia, aki az erdőkerülőtől elvette a fegyvert, a melyet az apjára emelt. A kerülő kérésére visszaadták neki fegyverét, viszont ő is visszaadta a tarisznyát, de bosszúból hasba lötte *Baracs* Istvánt, a ki azonnal meghalt. Az erdőkerülő a székesfehérvári börtönben várja büntetését.

— **Apró műkedvelők a Kossuth-szoborra.** Az aradi Kossuth-szobor javára tegnap délután néhány apró műkedvelő gyermek-előadást rendezett. Szinre került az *Egy árva leány* című darab, a melyen *Singer* Margit (*Zsuzsa* asszony), *Guld* Emil (*Gyuri*), *Pollák* Sári (*Kata*), *Németh* Anna (egy árva leány) és *Engel* Hajnal (*Irma*) játszottak. Az előadás 2 korona 60 fillért jövedelmezett, melyet hozzájuk küldöttek be, hogy illetékes helyre juttassuk. A 2 kor. 60 fill. nyugta mellett szerkesztőségünkben átvehető.

— **Hollaki Imre vádjai.** Ily című cikkünkre vonatkozólag *Hollaki Imre* a következő sorok közlésére kért föl: Tisztelt szerkesztő ur! „*Hollaki Imre vádja*“ cím alatt e hó 8-án megjelent cikket az igazság érdekében rektifikálnom kell s arra becses lapjában egy kis helyet kérek. Orvendek, hogy Aradmegye közigazgatási szennyeseinek nagyhalmágyi részét a nagy közönség elé vitték, legalább annak lesz módjában azzal foglalkozni. 1901. június havában Aradmegye közigazgatási-bizottságához előterjesztést — nem memorandumot — nyújtottam be a nagyhalmágyi járás területén mutatkozott s felmerülő rendtelenségekről. 1902. év augusztus, vagy szeptember havában bűnvádi följelentést adtam be az aradi kir. büntető bírósághoz *Lengyel* Sándor dr., a nagyhalmágyi járás főszolgabírája és társai ellen. Mi történt a két beadvánnyal, elmondom, hogy a közönség ítélhessen. A közigazgatási bizottsághoz beadott előterjesztésem agyon hallgatták, míg végre a belügyminiszteriumhoz intézett távirati sürgönyömbre báró *Solymossy* Lajost kiküldötték a vizsgálat megejtésére, ki csakugyan 1902. év április havában kiszállott s ki előtt előterjesztésem megvizsgálásától elálltam azon kéréssel, hogy az nekem sürgősen adassék vissza: mert panaszt akarok beadni. 1902. április hava óta ezen kéresem teljesítve nem lett; beadványomat, mellékleteimet visszakapni nem tudom s így panaszomat be nem adhatom. A mi pedig a bűnvádi följelen-

tést illeti, az a törvényszéknél elintézetlenül hever, mert 1901 év szeptember havában a bíróság átkérte s azóta majdnem minden hóban megsürgette a közigazgatásnál azon iratok átküldését, melyek panaszoknak alapját képezik s dacára ennek, ezek az iratok mind e mai napig a bírósághoz átküldve nem lettek. Mindez pedig miért történik? Nem-e Lengyel Sándor dr. és társai érdekében? Vagy tán a köztisztesség érdekében? Ily körülmények között maga a közigazgatás tartja fenn s igazolja be vádjait, "minősíthetetlen gyanúsításaim" minősítését és behizonyítását csak akkor eszközölhetem, ha továbbra is ez uton halad. Uzzinte tisztelteti *Hollaki Imre*.

— **Megismételt csata.** Eredeti ötlet. Párját ritkító programszáma ama ünnepélyeknek, melyek a *Sipkaszoros* körül szeptemberben fognak lezajlani, a 24 év előtti ottani véres harcok megismétlése, természetesen vér nélkül. Tartalékosok behívása által három hadi létszámú hadosztályt szerveznek. Megfelelően az orosz védelmi csapatok akkori erejének a szorost 18.000 ember fogja védeni és pedig ugyan ama hadállásból, mint 25 év előtt. A támadást dél felől intézik, úgy mint azt *Suleiman* pasa 26.000 törökkel 1877. augusztus 20-ától 27-ig és szeptember 17-én megkísérelte. Az említett harcok ismétlése előtt a bolgár csapatok *Karlova*, *Sipka*, *Kazanlik* és *Stara-Zagora* között kisebb hadgyakorlatokat végeznek. Az ünnepélyek végén a *Sipka-szorosban* az új orosz emlék-kápolnát szentelik fel, mely felavatáson az orosz küldöttségek is részt vesznek. Összesen 52 orosz tábornokot, 50 katonatisztet és 120 közkatonát várnak *Bulgáriába*, kik szeptember 20-án gyülekeznek *Odesszában*, honnan egy bolgár hadihajón utaznak *Várnáig*, hogy azután az utat különvonaton folytassák. A templomfelavatás szeptember 24-én lesz. Azok az orosz ezredek, melyek 25 év előtt a *Sipka szoros* körül harcoltak, mind képviselve lesznek.

— **A földhitelintézet tolvaja.** A Magyar Földhitelintézet tegnap délután azt panaszolta a budapesti főkapitányságon, hogy valamelyik alkalmazottja rejtélyes módon ellopott kétezer koronát. *Bérczy Béla* rendőrkapitány, aki a vizsgálatot vezeti — mint ezt több reggeli lap is jelenti — *Thuróczy Antal* abonyi születésű, huszonkét éves szolgát még tegnap este letartóztatta, mert minden jele arra mutat, hogy a kétezer koronát, egy ezer forintos bankjegy alakjában, akkor lopta el, a mikor *Steiner István*nal, az intézet tisztviselőjével 300.000 koronát vitt egy másik bankba. *Thuróczy* a lopást azonban tagadja s főképp azzal védekezik, hogy a Magyar Földhitelintézetnél az utóbbi időben gyakoriak az apróbb-nagyobb tolvajlások. A rendőrség *Thuróczyt* ugyan tovább is fogva tartja, de a vizsgálatot most más irányban is megindította.

— **Öngyilkos fürdő tulajdonos.** Kassáról táviratozzák: *Fazekas János* felső-agyagi fürdő-tulajdonos agyonlőtte magát. Az öngyilkosság oka nincs határozottan megállapítva.

— **Megkerült hentes-legény.** Megirtuk a napokban, hogy eltűnt *Aradról Bockó Sándor*, *Fischer Samu* aradi hentes segédje. A fiu tegnap váratlanul visszatért szülői házába több napi bolyongás után, melyet vidéken töltött el foglalkozást keresendő. Eltűnésének okául azt adja elő, hogy nagyon rossz helye volt aradi gazdájánál s vidéken akart magának más helyet keresni.

— **Leégett község.** *Veszprém-ből* jelentik: *Szent-Gál* veszprémmegyei községben tegnap délután 60 ház különféle melléképületekkel együtt leégett. Az esti eső megakadályozta a tűz továbbterjedését. Valószínű, hogy a tüzet gyermekek vigyázatlansága okozta. A kár nagy, de részben megtérül a biztosítás révén.

— **Nagy katasztrófa egy szénbányában.** *Pittsburgból* táviratozzák: *Pennsylvániában* *Johnstowne* mellett a *cambriai szénbányában* robbanás történt. Az áldozatok számát 300-ra teszik. A szomszéd bányákat mind bezárták, mert a bányamunkások a mentésben segítkeznek.

— **Verekedés egy temetésen.** Botrányos eset történt e napokban *Pojén* román községben. *Nyisztor* Lázár *pojéni* lakos, gazdaember meg-

halt; halála előtt azonban meghagyta a családjának, hogy őt ne a *pojéni pap* temesse el, a kivel évek óta haragban élt, hanem hívják át a *lunkai papot*. A család eleget akart tenni az elhalt végső akaratának és a *lunkai papot*, *Krecsku Vazult* kérték fel a temetési szertartás végzésére, a mit *Krecsku* el is vállalt. *Vaszuleszku György* *pojéni pap*, a mint meghalotta az esetet, hogy nem vele akarják a temetést végeztetni, elment a halottasházhoz s kijelentette, hogy a halottat nem engedi a temetőbe temettetni, ha más pap végzi a szertartást. Az elhalt családja, hogy a botrányt kikerülje, kifizette *Vaszuleszku*nak a temetési költséget, mire a pap látszólag lecsillapodott. Másnap, a mikor a temetési szertartás megkezdődött, *Vaszuleszku* bottal kezében megjelent a temetésen és elkezdte a szertartást végző paptársát ütlegelni. A jelenlévők csak nagynehezen tudták a dühöngő papot lefogni és ártalmatlanná tenni, a ki azután nagy káromkodásokkal távozott.

— **A dohány dicsérete.** Aligha esik az meg majd ezen a világon, hogy egy bizonyos dologban az emberek ugyanazon a véleményen legyenek. Ami a dohányt illeti, van egy nagy párt, amely azt mondja, hogy szörnyen ártalmas a szervezetre nézve, egy másik nagy párt pedig a mellett kardoskodik, hogy semmi baja nincs tőle az embernek, végül akadnak olyanok is, akik azt tartják, hogy hasznos portéka. Sőt Angolországban most nagyon kardoskodnak azok, akik dohányárukat gyártanak, hogy a dohány valóságos óvószer a betegség ellen. Azt mondják a gyárosok, hogy ismernek munkásokat, akik ötven év óta dolgoznak már dohánynyal és sohasem voltak betegek. Azt is megállapították különben, hogy a szívarkészítő munkások és munkásnők között egyetlen himlő eset sem fordult elő *Londonban* és *Liverpoolban*. Végül angol orvosok azt állítják, hogy nagyon sikeresen alkalmazták a dohányt *részpernyőn* égetve az influenza kifüstölésére. Ilyen nagyszerű növény a dohány.

— **A kinek megjelent az angyal.** *Zágráb* vidékén fantasztikus mese jár szájról-szájra. A mint onnét táviratozzák: *Odvoce* szlavoniai községben a parasztlakosság napok óta csudájára járt egy 19 éves fiúnak, aki azt beszélte, hogy álmából felébresztette egy angyal és elvezette a *brcsini templomba*, ahol egy érmet kapott ezzel a felirattal: *Jézus utolsó földi vándorlása.* A fiu anyja a pozsegsi nagy templomban mutogatta a fiut, akihez ettől fogva nagy tömegben zarándokolt a nép. Egyszerre eltűnt a fiu, de a nép mint új *Messiást* visszavárja.

— **Orvos és törvényszéki elnök.** *Kielben* különös pörben ítélte a bíróság. Egy ottani orvos ellen, aki vádlotként szerepelt egy ügyben, a törvényszék elnöke erős szavakban tört ki és közveszedelmes kuruzslónak mondotta. Az orvos nem volt rest és bepanaszolta az elnököt. A bíróság, amelyhez az eset került, fölmentette a vádlottat, azzal a megokolással, hogy a kuruzsló szó nem sértés. A kuruzsló egyszerűen terminus technikus egy olyan emberre, aki orvosságokat ajánl, anélkül, hogy ismerné a hatásukat és aki a betegség lefolyása és a gyógyító eljárás felől nincsen tájékozódva. Az ilyen ember pedig közveszedélyes és ez a szó nem büntethető, mert a bíróság előtt ismeretes, hogy a panaszost az ő orvosi működése során gondatlan testi sértés miatt már megbüntették. A bíró még azt is hangsúlyozta, hogy a törvényszék méltóságának sem felel meg, ha az elnököt a tárgyalás során mondott kritikájáért felelősségre vonják.

— **Francia történelem a gombokban.** Nem régiben érdekes gyűjteménnyel gyarapodott a párisi katonai muzeum. A gyűjtemény 800 olyan gombból van összeállítva, melyeket az első köztársaságtól a mai napig használtak a francia hadseregnél. A gombok díszítéseiben föltalálhatók Franciaország összes kormányformái. Így többek között a konzulok gárdájának egyenruha gombjai, melyek mind igen egyszerűek; egyikén a díszítés csak egy *liktörköteg* — A császári gárda gombját a császári sas a koronával díszíti. A császári csendőrség gombjain a sas karmai között villámokat tart. A párisi gárda gombjain pedig *Páris város* címerében látható hajo a dísz. A tüzéség gomb-

jainak díszét két ágyúcső közepén a *liktörköteggel*, fölül pedig a *frigiai sapkával* képezi a díszet. A királyság idejében a lovasság olyan gombokat viselt az egyenruháján, melyeknek egyedüli dísze egy *liliom* volt. Az állatorvokok gombjain egy *ló* volt látható.

— **Libalopás.** *Zvonár József aradi* suhanc hét libát lopott tegnap. A libákat az utcán látta meg s részben mert libapecsenyére éhezett s részben egy kis pénzre áhitozván, elhajtotta a lábas jószágokat. A *Thököly-téri* *aproxoszági* piacon azonoan a rendőr elcsípte a libátolvajt s a libákkal együtt a városházára kísérte. Itt kisült, hogy a két liba özv. *Kleits Miklósné* tulajdona. *Zvonár* avval védekezett, hogy ő a libákat nem lopta, hanem csak elhajtotta.

— **Jó cipő, a mely nem drága.** A következőkre hívjuk fel a tisztelt közönség figyelmét *Porter Vilmos* cipői valódi kézi gyártmányok: anyaguk *eisörangu*, válogatott bőr. Nem vesztik formájukat soha, s viselésben a legkomolyabb lábbeliknek bizonyulnak. Alakjuk *sikkos*; igazi nagyvárosi izlés által tűnnek ki. Tartóságukért a cég kezességet vállal. S ezen kitűnő lábbelik a lehető legolcsóbb áron adatnak el *Porter Vilmos Nagy Áruháza* által, a *Szabadság-téren* *Városi és megyei telefon szám 324*, *Írásbéli* rendelések gondnal és legnagyobb gyorsasággal eszközöltetnek.

— **T. Üzletfeleink szives tudomására** hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (*Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.*) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **x — A vértképző** anyagokat tartalmazó tápláló szerek elégtelen csekély élvezete, szokta legtöbb esetben a vérszegénységet és sápkört előidezni. A vér fő anyagrészei: a vas, fehérnyo és phosphor. Az egészséges test a napi táplálékából veszi ezen anyagokat. A vérszegény és sápkoros beteg meggyengült emésztő szervei azonban nem képesek a szükséges mennyiségű tápláló szerek kellő feldolgozására. Az ily betegnél egy concentrált és könnyen emészthető táplálék beszerzése válik szükségessé. Ezen fontos feladatot kiválóan szépen oldotta meg a kellemes ízű *"Fersan cacao"*. Ezen készítmény, a vér főalkotó részeihez hasonlóan — egyenlően tartalmazza a vasat és phosphort, mely szerek a fehérnyének mint *acidalbumin*ak előállítására mellett rendkívülien könnyen emészthető.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Verekedő kreol nők.** Hét kreol szépség mulattatta a múlt hétig a budapesti *Ös-Budavár* varieté színpadon a publikumot, a mely élvezettel nézte ének- és táncművészetüket. A fekete hölgyek ujabban odahagyták a *brettlit* és a *pézsős pavillonokba* széledtek szét, mivel-hogy itt hagyta őket az impresszáriójuk, a ki közöttük *Nini diva* néven szerepelt. Igazabban a kreol nők léptek sztrájkba s hagyták faképnél *Nini divát*, a ki a polgári életben báró *Erlanger Jenő*nének nevezetű magát. Előbb azonban a *harcias amazonok* jól elpáholták a bárónét, mint ők mondják, „megboxolták” egy kicsit. Báró *Erlangerné* a lázadó dámák egyikét, *Strafford Malliet*, mert ez szította ellene a gyűlölködést, följelentette a büntetőjárásbírósnál *könnyű testiségért* miatt. A bevádolt kreol nő beismeri, hogy bizony ő és barátnői a maguk módja szerint megleckéztették a bárónét, de erre volt okuk. Bejárták vele — ugymond — a világot, kerestek temérdek pénzt, de impresszáriójuk csak épp enni adott nekik s azt sem valami bőven. Még utcai toalettal is csak igen szegényesen gondoskodott róluk, pénzt meg egyáltalán nem tudtak tőle kapni. A tárgyalást *Baló bíró*, miután a panaszos báróné hirtelen külföldre utazott, *elhalasztani* volt kénytelen. Illetőleg, visszaérkezéséig a pör szünetelni fog. Persze kérdés, hogy ha *Nini diva* visszaszajó, itt lesz-e még *Strafford Mallie* kisaszszony s barátnői, a kik tanuk a különös pörben.

NAPIREND.

Július 12. Szombat. Róm. kath. naptár: Gual. János. — Protestáns naptár: Henrik. — Izraelita naptár: Sabbat, Chukath. — Görög-keleti naptár (Junius 29.): Péter és Pál. — A nap két 3 óra 59 perckor, nyugszik 7 óra 38 perckor. — A hold két délután, nyugszik 11 óra 6 perckor. **Kölcsey-könyvtár.** Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¹/₂—12¹/₂ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¹/₂—2¹/₂ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége mellett ülésterem. **Időjárás.** A központi meteorological-intézetnek Aradra küldött távirat szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, szeles, eső, később meleg. **Július 12.** Az aradi kereskedők körének hangverseny-nyel egybekötött táncestélye (Városliget.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10.

A napok óta ígérkezett eső megeredt. Nagy szél, vihar, menydörgés előzte meg az esőt, mely aztán nagy erővel hullott alá és lehűtötte a levegőt + R. 10-re.

A búzának nem kedvező ez az idő, különösen az érettebb búzában hamarabb okoz kárt.

Az aratás szépen balad, a kereszthez fektetett gabna sem kívánja az esőt, mely most jól megáztatta a kapás terményeket is.

A cukorrépa jó termést kínál ez ideig. Ma már új árpat is hoztak a piacra, jó minőségben.

Gazdáink elfoglaltsága miatt csekély behozatal volt.

Mintegy 200 métermázsa buza és 100 métermázsa tengeri és 100 métermázsa új árpa kelt el.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 8'40—8'50.
- Buza közép minőségű 8'20—8'30.
- Tengeri 4'70—4'80.
- Rozs névleges jegyzés 6'10—6'20.
- Új-árpa névleges jegyzés 4'20—4'40.
- Zab névleges jegyzés 6'00—6'10.
- Az irányzat szilárd.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 11.

Dátőzsde. Buzakínálát mérsékelt, vételkudv jó. Szilárd irányzat mellett 10,000 métermázsa került forgalomba, régi buza 25—30, új buza 10 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek drágábbak. Időjárás esős.

Zárulat 12 órakor:

Buza októberre	7.26—7.27
Rozs októberre	6.20—6.21
Zab októberre	5.50—5.51
Tengeri júliusra	4.97—4.98
Tengeri augusztusra	5.02—5.03
Tengeri 1903. májusra	5.03—5.04
Repce augusztusra	10.85—10.95

Zárulat 5 órakor:

Buza októberre	7.19—7.20
Rozs októberre	6.16—6.17
Zab októberre	5.40—5.41
Tengeri júliusra	5.—5.01
Tengeri augusztusra	5.—5.02
Tengeri 1903. májusra	5.—5.02
Repce augusztusra	10.80—10.90

Zárulat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	677.50
Magyar hitelrészvény	704.50
Leszámitóbank részvény	439.—
Rima-Murányi vasmű részvény	495.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	698.50
Közuti vasút	609.—
Városl villamos vasút részvény	308.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 100—4 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 108—9 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 106—8 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 105—6 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 108—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 108—9 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 106—8 fillérig.

Sertéseltészés. Július 8. napján volt készlet 45,604 darab, július 9. napján főlhajtott 223 darab, július 9. napján elszállított 408 darab, július 10. napján maradt készlet 45,421 darab. Üzlet: Kissé kellemesebb.

Szeszüzlet.

— Július 11. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. **Száritott moslék** 12'80—13— korona mmázsánként.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, július 11.

Magyar aranyáradék 4%	121.—
Magyar koronáradék 4%	97 90
Magyar arany 4 ¹ / ₂ %	119.—
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ %	100.—
Magyar keleti vasút	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.80
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeregyorsorsjegy kölcsön	208.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	162.—
Oszták papíráradék	101.50
Oszták áradék ezüst	101.50
Oszták áradék arany	120.50
Koronáradék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.50
Oszták-magyar bankrészvény	1595.—
Magyar hitelbankrészvény	703.—
Oszták hitelbankrészvény	677.—
Oszták-magyar államvasút	697.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.27
London	239.—
Páris	95.40

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Írta: **Hardy I. D.** [22]

(Folytatás.)

Helén egészségi állapota most határozottan jobb volt, de a hangulata nagyon sok kívánni valót hagyott fenn, néha igazán nehéz volt a vele való bánás. Az a ránézve lesújtó tudat, hogy George, legszemből ifjúsága álmának hőse, félre nem érthető módon rajong lady May ért, teljesen kivette a fiatal leányt, lelkének egyensúlyából, tartozkodó természetű és szerénysége sohasem engedte volna meg neki, hogy arra gondoljon, hogy George választása ő rá fog esni, de éppen olyan lehetetlennek tartotta azt is, hogy a bátyja egyáltalán gondoljon szerelemre és házasságra! S most azt kell látnia, hogy a szeme felcsillan, ha csak említik is lady May nevét, hogy órányi utat képes megtenni, csak hogy egy pillanatra láthassa szíve hölgyét és hogy Rockslyék az irányadók minden kívánságánál, minden gondolatánál, minden tervénel, minden lépésénél!

A szegény kicsike saját magát is szidta, önzéssel, irigységgel vádozta magát, mert az, a mi Georgenak a boldogsága volt, neki csak bánatot s keserűséget okozott. S ezek a fel s alá hullámzó érzelmek ingerülté tették Helént sőt néha durcássá és dacossá. Fitzallan felismerte a dolgok miben állását, s ha néha megtörtént, hogy Helénre nem sikerült hipnotikus uton hatnia, könnyen megtudta állapítani, hogy ez a körülmény összefüggésben van George valamely nyilatkozatával. George éppen nem, vagy csak nagyon keveset törődött Fitzallanékkal, akiket tréfásan „Ray magánvállalatának” nevezett. Egyszer azonban elgondolkozva így szólt:

— Csodálatos szemek vannak ennek a Fitzallannak! Mindig azt hiszem, hogy találkoztam már vele valahol.

— Azt mondják, hogy minden mesmerikus erővel bíró embernek ilyen különös szűrő szeme van.

— Lehetséges, hogy helyben George. — De nem éppen a szemének a szűrős volta az, ami feltűnt nekem rajta. Valami olyan homályos emlék támadt bennem, mintha már láttam volna ezeket a szemeket valahol. S csodálatos ezzel az emlékekkel egy időben valami borzalmas esemény emlékezete is mindig felmerült a lelkemben.

A vendéget jelentő szobaleány belépése szakította félbe a beszélgetést; ha Fitzallan meg-

hallotta volna George szavait, az talán nagy szerencse lett volna Georgeta is, meg valakire másra is.

Vagy egy héttel ezután a Percival-család Georgeval együtt vacsora után a kertben üldögélt; Fitzallanné is ott volt köztük, mert a férje vidékre volt meghíva s Percivalné meghívta a szép asszonyt, hogy töltsse a napot náluk. Beszélgettek mindenféléről, mikor egyszer George csaknem minden átmenet nélkül azt kérdezte Gertrudtól:

— Hogy van az öreg Brickné? Voltatok-e nála mostanában?

— Pár hét óta nem láttuk, — felelt Gertrud, — de ezt a hibát nagyon könnyű lesz helyrehozni, holnap elmegyek hozzá.

— S el ne felejtis neki néhány üveg jó bort, meg egyéb kis szíverősítőt venni, — intette George.

— Semmi esetre sem, — felelte Gertrud. — Zsuzsa mindig velem szokott jönni s jól megakart hozni utánam.

— Talán valami pártfogoltja önnek az az öreg asszonyság? — kérdezte Nazaréna nyájasan.

— Nem éppen a pártfogoltam, — felelt Percivalné élénken, — hanem egy olyan embernek az özvegye, aki a családunkért halt meg.

— Hisz ez egész tragikusan hangzik, — felelt a fiatal asszony résztvevően.

— Csakugyan tragikus esemény is volt, felelt George komolyan. — A szegény Brick a jobb keze volt édes apámuak, félig irnoka, félig jószágkorinányzója; egy fiatal ember, aki szintén szolgálatában volt a családunknak, éjjel betört hozzánk a pénztárba. Brick észrevette a betörést, odasietett és lármát ütött, közben pedig birokra kelt a betörővel. Ez az öklével akkorát ütött Brick fejére, hogy a szegény öreg szörnyet halt.

(Folytatása következik.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm.v. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep-és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

Nyári színház.

Szombaton, 1902. évi július hó 12-én:

a karaszemélyzet jutalomjátékaul:

Goldstein Számi.

Eredeti fővárosi életkép dalokkal, 3 felvonásban. Írta Kövessi Albert. Zenéjét szerzette: Dehn Henrik.

SZEMÉLYEK:

Gólya Frigyes	Németh J.	Szalay Kornél	Gózon Béla.
Eulália, neje	Pajor Agnes.	Virág Toncsi	Haller Irma.
Nelli, leányuk	Garai Ilonka.	Takács Péter	Békéssy Gy.
Gerzon	Győre Alajos.	Bibircs Mihály	Juhász S.
Cziczelve	Daróczy Ilka.	Rendőr	Tukorai L.
Tavaszi	Ternyei L.	Goldstein Sz.	Sarkadi A.
Kádár Teréz	Gazdi A.	Bgy férfi	Réthy István.

Közdete este 8 órakor.

832—1902. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A világosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Vajda István ügyvéd aradi lakos végrehajthatónak, özv. Bettráger Györgyné szül. Szalancz Josefa, Bettráger Péter, Bettráger Fülöp és Bettráger Anna férj. Szeiler Jakabné, mint néhai Bettráger György örökösei ujjpanáti lakosok végrehajtást szenvedettek elleni 1300 korona tőkekövetelés s járuléka iránti végrehajtási ügyben a világosi kir. járásbíró területén lévő, Aradmegyében fekvő, a kovaszinczi 1952. sz. telekkönyvben az A. I. 1—6. sorsz. a. felvett 1/4-ed külállományu földre az árverést 1733. koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi július hó 30-ik napján délelőtt 10 órakor Kovaszincz községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 173 kor. 30 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Világoson, 1902. évi márczius hó 7-ik napján, a kir. járásbíró telekkönyvi hatóság.

Aknay,

1214

kir. járásbíró.

Magy. kir. államv. budapest-jobbparti
üzletvezetősége.

18012—1902. II. sz.

Pályázati hirdetmény.

A palánkai hajóállomás mellett levő ügynökségi épületet, továbbá árnyékszéket és rakodót eladni óhajtván, azok megvételére ezenel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

A pályázati feltételek az alulírt üzletvezetőség pályafenntartási és építési osztályának (Külső Kerepesi-uti házcsoport) hivatalos helyiségében, nemkülönben szabadtéri osztálymérnökségünkénél és a palánkai állomási főnökségnél díjtalanul megszerezhetők. Írásbeli megkeresésre a pályázati feltételek posta útján is megküldetnek.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1902. évi július hó 16-án déli 12 óráig az üzletvezetőség általános osztályában (titkárság) nyújtandók be eme felirattal: „Ajánlat a palánkai hajóállomás mellett levő építmények megvételére.”

Bánatpénz fejében legkésőbb 1902. évi július hó 15-éig déli 12 óráig az ajánlati összeg 5%-a készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban gyűjtőpénztárunkban (Külső kerepesi-uti házcsoport) lefizetendő.

Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdék legutóbbi, — 14 napnál nem régebbi — utolsó árfolyama szerint, derévértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fenntartjuk.

Budapest, 1902. évi június hó 17-én.

A budapest-jobbparti
üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Szikszay Lajos mácsa-községi jegyzőnél

egy db. 2 éves és egy db. 1 éves

fajtiszta

siementhali bika

eladó.

Hirdetmény.

A kisjenő-erdőhegyi kaszinóban megüresedett kaszinós és ezzel összekötött kaszinó vendéglősi állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak az ezen állást elnyerni óhajtok, — kiknek a felszereléshez elegendő tőkék vannak s kik ezenkívül, mivel a kaszinó tagsági díjak beszédésével is meg lesznek bizva, 600 korona biztosítékot képesek letenni, — hogy kérvényeiket a kisjenői kaszinó igazgatóságához folyó évi augusztus hó 1-ig beadni sziveskedjenek.

Az állás 1902. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. — Bővebb értesítés nyerhető a kisjenő-erdőhegyi kaszinó igazgatóságánál.

Kisjenő, 1902. évi július hó 10-én.

1217

Az igazgatóság.

Lóárverési hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménes intézetben kiselejtezett lóanyag folyó év július hó 21., 22. és 23-án kerül a helyszínen árverés útján eladásra, és pedig:

21-én körülbelül 169 drb. három éves herélt,

22-én 87 drb. két éves herélt és 81 drb. a helybeli ménesbirtoktól kiselejtezett igás és különböző kora ló.

23-án körülbelül 70 drb. különböző kora kanca és körülbelül 50 drb. igás és nyerges ló.

Az árverés kezdete mindennap reggel 9 órakor.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak a közönség tudomására hozatni.

Mezőhegyes, 1902. évi július hó 2-án.

1216

M. kir. állami ménesparancsnokság.

Hölgyeknek és Uraknak

egyaránt ajánlható az általam készített „Contre Son” korpa elleni fejmosó, mely a legtisztább anyagokból van összeállítva.

Hogy az egészségre nem káros anyagokat tartalmaz, igazolja egy budapesti kir. kor. törvényszéki hites vegyész, valamint a zürichi nemzetközi vegyintézet bizonyítványa.

Ezen fejmosó rendszer használata megszünteti a fejkorpa képződést, a hajnak selyemszerű finomságot és igen szép fényt ad.

Nem állítom, hogy hajnövesztő, hanem az által, hogy a fejbőr tiszta és korpa mentes, a hajhullást enyhíti.

Ezen fejmosó minden esetben a legnagyobb sikerrel lett használva, mit számtalan egyénnel tudok igazolni.

Kitűnő hatásánál fogva számtalan esetben ajánlva lett dr. Tisch Mór Arad város tb. főorvosa által.

Gyors száradása által a legérzékenyebb fejen is használható.

Egy üveg ára 65 krajczár.

A n. é. közönség becses bizalmát kérve, maradtam kiváló tisztelettel

TURÓCZY ELEK

fodrász

1735

Arad, Andrassy-tér 18. Salacz-utczai rész.

A magy. kir. államv. igazgatósága.

71335—1902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a szeged—temesvár—báziás—orsovai, zágráb—károlyváros—fiumei, üszög—villányi és királyháza—máramaros-sziget—bus tyaházi vonalakon leszerelt 81 drb, összesen mintegy 13900 métermázsára tehető régi vashid szerkezeteket eladni óhajtván, ezek eladására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen hidszerkezetek főbb méreteit és megközelítő súlyát feltüntető kimutatás, mely egyuttal ajánlati űrlapul is szolgál, anyag- és leltár beszerzési szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható; vidéki megkeresésekre pedig ingyen megküldetik.

Ajánlat kizárólag ezen űrlapon tehető.

Pályázni kívánók felkéretnek, hogy erre vonatkozó 1 koronás magyar bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlataikat 1902. évi július hó 16-án déli 12 óráig anyag- és leltár-beszerzési szakosztályunknál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43/a. ajtó) benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlat borítéka a következő feliratot tartalmazza: „Ajánlat 71335—902. számhoz régi vashid szerkezetek megvételére.”

Az ajánlat benyújtását megelőző nap déli 12 óráig a megvenni szándékoló hidszerkezetek az ajánlati árral kiszámított értékének 5 százaléka bánatpénzként teendő le főpénztárunknál készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban.

Az ajánlat métermázsánként értendő árral teendő és pedig az anyagnak ajánlattevő által meghatározandó és a magy. kir. államvasutak valamelyik állomására való bérmentes szállítás és vasuti kocsikban való átadás, illetve átvétel kikötése mellett. Szertárakban való átvételnek kikötése határozottan mellőzendő.

Az ajánlattevők az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291—96. sz. a. fenálló feltételeket magukra nézve kötelezőknek elismerni, azt 60 filléres magyar bélyeggel, saját és két tanu aláírásával ellátni és ajánlataikhoz csatolni tartoznak. Ezen feltételek nyomtatványtárunkban példányonként 30 fillérért megszerezhetők, vidékieknek pedig az érte járó 30 fillér és 20 fillér posta költség (összesen 50 fillérnek) a főpénztárunkhoz való beküldése ellenében postával megküldetnek.

Ajánlat valamennyi vagy egyes tetszés szerinti hidszerkezetre tehető, de alólított igazgatóság is fenntartja magának, hogy egyes szerkezeteket, tekintet nélkül a felajánlott árakra, tetszése szerint eladhasson, vagy hogy a cél elérésére bárminő más intézkedést tehessen.

Ajánlattevők ajánlataikkal az azok felett nozandó határozatig visszavonhatlan kötelezettségben maradnak.

Budapest, 1902. év május hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Iskolás gyermekek ellátást

kaphatnak, esetleg zongorabasz-nálattal és tanítással. — Bővebbet Ingusz könyvkereskedőnél Aradon. 1218

Eladó boltberendezés.

Egy egészen jó karban lévő boltberendezés, vagy egyes állványok jutányos áron eladók. Bővebbet Borona-utca 4. sz. a.

10352—902.

Felhívás.

Felhívom az aradi ipartestület kebelébe tartozó építész, építőmester, kőműves és építési vállalkozó urakat, hogy miután a kőművesegédek ténnyel ma a mai napon elnökletem alatt tartott békéltető-bizottsági ülésen békés megoldást nyert, a kölcsönös feltételeket elfogadó egyezségi okmány aláírása céljából folyó évi július hó 12-én d. e. 9 órától kezdődőleg délután 4 óráig az aradi ipartestület titkári hivatalában okvetlen megjelenni sziveskedjenek, hogy a munkálatok most már akadálytalanul és zavartalanul megkezdhetők s illetve folytathatók legyenek.

Kelt Aradon, 1902. évi július hó 11-én. 1220

Green Nándor,

t. főkapitány.

mint a békéltető-bizottság elnöke.

TELEFON 8

Legnagyobb választék arany, ezüst és ékszer-tárgyakban.

Alkalmi vételék és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban megvételnek, vagy be-cseréltetnek.

Megvételre keresek

egy használt, de még jó karban lévő

egy lóhoz való négy kerekű

Puganyos kocsit

és esetleg ehhez való

lószerszámot.

Czim a kiadóhivatalban.

2846—1902. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy id. Tarló Mihály végrehajtónak, Ivanics Mihály végrehajtást szenvedő elléni 800 korona tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Fakerten fekvő, a fakerti 79. sz. tjkvben A. I. 1—6. alatti egész ingatlanra a végrh. törv. 156. §-a alapján 1192. kor. becsérték és kikiáltási árban, — a fakerti 92. sz. tjkvben A. I. 1—6. alatt foglalt egész ingatlanra az idézett törvény alapján az árverést 486 korona becsértékben ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi szeptember hó 25 ik napján délelőtti 10 órakor Fakert községében meg-tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 119 korona 20 fillért és 48 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1902. évi június hó 6 ik napján. Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,

1205

kir. tvszki bíró.

MÁRIA-RADNAI GYOMORCSEPPEK.

Gyomorgörcs. gyomorfájás, erős gyomorhurut és étvágytalanság ellen biztos szer.

Egy üveg ára 80 fillér.

M.-Radnai vértisztító és fájdalom nélküli hashajtó labdacok.

Egy doboz ára 60 fillér.

M.-radnai lábizzadás elleni kenőcs.

Kipróbált hatása, egy tégely használata elegendő. — Egy tégely ára 1 kor.

Kossuth-féle M.-radnai Gyöngyvirág-Creme.

Apolja, szépíti és finomítja az arcbőrt, eltávolít májfoltot, szeplőt pattanásokat, bőrrákákat és az arcnak bájt és üdéséget kölcsönöz.

Kis tégely 1 korona. — Nagy tégely 2 korona.

M.-radnai gyomorerősítő tea.

Egy csomag ára 1 kor. 20 fill.

Mária-radnai hajseptica biztos szer hajhullás és fejkorpa ellen kitűnő hajápoló szer.

1 üveg ára 2 korona.

Kitűnő közkeveltségnek örvendő Kossuth-féle bajuszpedrő.

Egy doboz ára 30 fillér. 421

Kaphatók:

UDVARDI KOSSUTH PÁL

a „Megváltó”-hoz címzett gyógyszer-tárában M.-Radnán, és az ország minden nagyobb gyógyszer-tárában. — Gyógyszereszek részére Aradon Vajtek és Welsz gyógyszer-kereskedőknél.

ALAPITTATOTT 1876.**BERÁN ANTAL ÉS FIA**

kárpitós és díszítő

Aradon, Szabadság-tér 20. sz. (Gróf Nádasdy-ház.)

Elvállalnak a legegyszerűbbtől a legfinomabb

lakás-berendezést minden stýlben

a legjutányosabb árak mellett.

Kárpit-papír nagy raktár.

(Tapéta) gipsz és Machse, dombor-menyezetek és kemény dombormű

a legművésziesebb kivitelben. — Tervek és árjegyzékek kívánatra lesz készítve. Minden fővárosi verseny kizárva.

Lószőr, afrik és szégras matracz raktáron.

Mindennemű vászon és fa-ablakredőnyök, egyleti dísz és díszítési zászlók gyártási terme, ünnepélyek és termek díszítési vállalata.

Tekeasztalok behuzása helyben és vidéken.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri

teljes tisztelettel

Berán Antal és Fia.

955

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.